

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ: Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 28 του Γενάρη 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 232

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΨΥΧΑΡΗΣ. Ἡ ἄρρωστη δούλα (συνέχεια).
- ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. Διαγωνισμός γι' ἀναγνωστικά.
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ὁ Κατακλυσμός [μετάφρ. ἀπὸ τὰ Σανσκριτικά].
- ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Ἀλήθειαι καὶ ψέματα. — Ἡ πολιτεία τῆς σιωπῆς.
- ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ. Ἀνοιχτὸ γράμμα γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.
- ΕΥΡΥΔΙΚΗ Γ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Παρμύθια Μολίβου (τῆς Μιτυλήνης).
- ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗΣ. Ὁ Χατζηδάκης καὶ τὸ μῦθμά του.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠАЗΑΡΟ — ΒΑΡΒΑΡΟΠАЗΑΡΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ

(Μαχαβαράτα III, 12746—12804)

Μεγαλομάντης βασιλεῦς, γιοματός, μεγάλος.
 Κι' ὅπως ὁ Πλάστης λαμπρὸς ἦταν ὁ γιός τοῦ Ἡλίου,
 Ὁ ἔακουσμένος ὁ Μανός, ὦ τῶν ἀνθρώπων πρώτος (1).
 Καὶ ἔσπερυσσε σὴν ἐξά, σὲς ἀφεντιές, σὲς χέλλη,
 Τὸ φωτόδοτη κύρη του καὶ τὸν προσπάπτου Βράχμα. (2)
 Κ' ἦτον δεῖνος ἀσκητεῦτις κ' ἐστέκατον ὁ ρήγας
 Ἀκκουμπημένος σὲν κορμὸν ἐνοῦ μεγάλου δέντρου
 Ὅρθος σ' ἓνα ποδῆρι του μὲ σηκωμένα χέρια,
 Ἡ μὲ τὰ μάτια του ἀκλειστοῦ, μὲ τὸ κεφάλι κίτου
 Κι' ἀσκήτεος ἀκατάπαυτα γιὰ μύρια χρόνια ὁ μάντης. —
 Κ' ἓνα ψαράκι ἐσίωσσε τὸν ἀσκητὴ μιά μέρη
 Στοῦ ποταμοῦ τὰ τεκταριού τὸ πλημαμένο φρούδι,
 Καὶ τοῦπε : — « Πολυδέξαστε, μικρὸ ψαράκι ἐγὼ εἶμαι
 Καὶ τὰ μεγάλα σκιάζωμαι, στρέψε νὰ μὲ γλυτώσεις.
 Γὰδύναμο τὰ δυνατὰ τὰ ψέριζ καταπίνου,
 Παντοτεινὸς εἶν', ἀσκητὴ, γιὰ μᾶς αὐτὸς ὁ νόμος,
 Καὶ τώρα ἐμὲ ποῦ χάνομαι στὴ φοβερὴ νεροσα
 Νὰ μὲ γλυτώσεις θέλησε καὶ θὰ σὲ ἀντιμεδεψῶ. »
 Καὶ τοῦ ψαριοῦ τὴν ἐμιλίαν γιομάτος ψυχρόνοια
 Ἄκουσε ὁ μάντης ὁ Μανός, καὶ τόπισσε σὲ χέρι
 Καὶ τῆριξε μὲς σὲ νερὸ σ' ἓνα τρανὸ λαρνάκι,
 Κι' αὐτοῦ τὸ ψέρι, βασιλεῦς, μεγάλωσε κι' ὁ μάντης
 Σὰν τέκνο του τὰγάπησε κ' ἐφρόντιζε γιὰ κείνο.
 Κ' ἔπειτα ἀπῆλθε σὲ καιρὸ τόσο μεγάλο ἐγίνη,
 Ποῦ τὸ λαρνάκι τὸ τρανὸ στενόχωρο τούρξοτον
 Καὶ τότες εἶπε τοῦ Μανοῦ τοῦ ξικουστοῦ προφήτη : —
 « Ὁ πολυδέξαστε, κλέ, βίλε με σ' ἄλλο τόπου.
 Κ' ἐβγάλε ἀπὸ τὸ λαρνάκι τὸ ψέρι πάλι ὁ μάντης
 Καὶ σὲ μιά λίμνη μακρουλὴ τῆρε νὰ τὸ ρίξει,
 Ὁ βασιλεῦς ποῦ τῶν ὄχτρῶν χελλῆς τὲς πολιτείες.
 Κ' ἔπειτα χρόνια πέρασαν, κ' ἐτράνησε τὸ ψέρι
 Στὴ λίμνη αὐτὴ τὴ μακρουλὴ, ποῦξε τρεῖς μίλια μακρὸς
 Καὶ μίλι πλάτος, μὰ οὐδ' ἐκεῖ τώρα δὲν ἐμποροῦσε
 Νὰ κουνηθεῖ καὶ νὰ σταθῆ. Καὶ τότες, βασιλεῦς,
 Βλέποντας πάλι τὸ Μανοῦ τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε : —
 « Πάρε με, πολυδέξαστε, καὶ ρίξε με στὴ Γάγγα (3),
 Στὴν ἁγιασμένη τοῦ Ὁκεανοῦ συμβία κ' ἐκεῖ θὰ μένω,

1) Ὁ βραγμῶνος Βαρκανταίας διηγέται τὴν ἱστορία σὲ βασιλεῦς Ἰουδίσθηρα.
 2) Ὁ κοσμοπλάστης Βράχμας ἦταν τοῦ Ἡλίου κίππου.
 3) Ἐστὶ ὀνομάζεται σανακριτικὰ ὁ Γάγγης ποταμός.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΙ' ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ

Ἀρχίζουμε ἀπὸ τὴν ἀρχή.
 Κάθε τόσο ἀκούμε γιὰ ἐπανάσταση, γι' ἀναθεώρηση τοῦ Συνταγμάτου, κι' ἄλλης λογῆς ἀναμύρφωσες. Τὲς περιμένουμε... Κι' ἂν γίνουνε ὁμως θὰ εἶναι γιὰ τοὺς μεγάλους.
 Μὰ τοὺς μικροὺς, τὸ καινούριο ἔθνος, πὶός θὰ τὸ φροντίσει;
 Ἀπὸ τὸ παιδί ἀρχίζει ἡ στραβογλωσσία νὰ φέρνει τὸ στράβωμα, τὴ στέρεψη τοῦ νοῦ, τὸ παραμύρφωμα τῆς ἐθνικῆς μας ψυχῆς.
 Ἀπὸ δῶ, ἀπὸ τὸ δημοτικὸ σκολιὸ ἀνάγκη νὰρχίσει ἡ ἀναμύρφωση γιὰ τὰ πιδ ἀγαπητὰ, τὰ πιδ πολύτιμα ποῦ ἔχουμε ὅλοι μας, γιὰ τὰ παιδιὰ μας, γιὰ τὸ νέο ἔθνος.
 Μὲ τέτια ἰδέα βγάνομε τὴν προκήρυξή μας ἐτούτη.
 Σκοπὸς μας εἶναι νὰ ἐτοιμάσουμε τὰ βιβλία ὅσα χρειάζονται γιὰ μιά ἀκέρια παιδικὴ ἀγωγή.
 Τὰ βιβλία ἄφτὰ τὰ ἐτοιμάζουμε πρώτο — γιὰ τὰ Ρωμιόπουλα ποῦ δὲν πάνε σ' Ἑλληνικὰ σκολιὰ εἴτε γιὰ τὰ μέρη τους δὲν ἔχει τέτια, εἴτε γιὰ τὸν ἰσὸν τους προτιμοῦνε νὰ τοὺς δώσουνε τὴν πρώτη μύρφωση σπῆτι τους, εἴτε γιὰ τὸν ἰσὸν τους προτιμοῦνε τὰ ξένα σκολιὰ, μὲ τὸ δίκιο τους.
 Δέφτερο — Ὡς εἶδος ἀντιφάρμακο γιὰ τὰ Ρωμιόπουλα ἐκεῖνα ποῦ τὰ ποτίζει γιὰ χρόνια μὲ τὸ φαρμάκι τῆς ἡ καθαρέβουσα.
 Τρίτο — γιὰ τὰ ἀλλόγλωσσα Ἑλληνόπουλα ποῦ σπάνουνε τὸ κεφάλι τους χρόνια καὶ χρόνια στὰ σκολιὰ μας κι' ὅσα βγαίνουνε δὲν μποροῦνε νὰ μεταχειριστοῦνε σὲ τίποτις ἐκεῖνα ποῦ μάθανε, δὲ μιλοῦνε πιά τὴ γλώσσα μας, μένουνε ἀδιάφορα στῆς ἐθνικῆς μας ψυχῆς τὴ ζωῆ, εἴτε καὶ γίνονται κακοὶ ὄχτροι τῆς φυλῆς μας.
 Τέταρτο — Κάνουμε τὸ κατὰ δύναμη ἐτοιμάζοντας τὰ χρειζόμενα γιὰ τὸ μελλούμενο σκολιὸ.
 Μονομιάς γιὰ ὅλα τὰ βιβλία ὅσα χρειάζονται στὸ σκοπὸ δὲ φτάνουνε τὰ μέσα μας νὰ κηρύξουμε διαγωνισμούς.
 Γιὰ τὴν ὥρα ὁ διαγωνισμὸς θὰ περιοριστεῖ στὰ ἀναγνωστικά.
 Πόσα θὰ γίνουνε τὰ ἀναγνωστικά, τρία, τέσσερα ἢ πέντε, τί σύστημα πρέπει νὰ κολουθήσουμε, τί ὕλικὸ νὰ μεταχειριστοῦμε γιὰ τὸ καθένα, γιὰ τὰ ζητήματα ἄφτὰ θὰ δημοσιέψουμε τοὺς ἄρους μετὰ ἡ μῆνες.
 Ἀπὸ τώρα ὡς τότες παρακαλοῦμε ὅλους, ὅσοι νιώσουνε τί πόθους κρύβει ἡ προκήρυξη αὐτὴ, νὰ ποῦνε καθαρά καὶ ἑάστερα τὴ γνώμη τους, ὅσα κι' ἂν εἶναι, ἐδῶ στὸ «Νουμά», νὰ μᾶς φωτίσουνε.
 Ἰδιαιτέρη ἐπιτροπὴ θὰ μελετήσῃ τὴν κάθε γνώμη. Ἐπειτα θὰ δημοσιέψῃ τοὺς ἄρους τοῦ διαγωνισμοῦ.
 Ἐνας καλὸς μου φίλος μοῦ δωσε 1000 φρ. νὰ τὰ διαθέσω, ὅπως θέλω γιὰ τὴν ἰδέα. Νομίζω πὺς ἄφτὸ ποῦ κάνω εἶναι τὸ καλύτερο.

Γιὰ τὴν ἐπιτροπὴ
ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
γιατρός

Πόλη, Γενάρης 1907.

Ἡ κι' ὅπου κρίνεις, ἄχολε, καὶ θένα σ' ὄπακούω,
 Τὴ τὸ μεγάλο τὸ κορμὶ σὲ σένα τὸ χρωστάω.
 Ἐστὶ τὸ ψαρι ἐμίλησε, καὶ τῆρε ὁ προφήτης
 Ὁ δοξασμένος στὰ νερὰ τῆς Γάγγης, βασιλεῦς,
 Καὶ σὲ ὁ ποτῆμι τῆριξε. Κ' ἐτράνησε αὐτοῦ πάλι
 Γλίγωρα κ' εἶπε τοῦ Μανοῦ τὰ λόγια τοῦτα τότες : —
 « Ὁ δοξασμένε δὲ μπορῶ στὴ Γάγγα νὰ κινῶμαι,
 Τὴ τὸ κορμὶ μου ἀξιώθηκε κίμε μου ὀπίσω χάρη
 Καὶ πάρε με σὲν Ὁκεανός. — Καὶ τῶγαλε ὁ προφήτης
 Ἀπὸ τῆς Γάγγης τὰ νερὰ καὶ στοῦ Ὁκεανοῦ τὸ κύμα
 Τῆριξε, Κοσμοκράτορα καὶ τὸ τεράστιο ψέρι
 Ἦτον εὐκολοβάστεχο καὶ καλομυρωδίτο.
 Κι' ἄμα σὲ πέλαιο ἔπεσε καὶ σὰ χαμογελῶνας
 Εἶπε τοῦ μάντη τοῦ Μανοῦ τὰ λόγια τοῦτα πάντα : —
 « Σὲ σένα, πολυδέξαστε, χρωστάω τὸ λυτρωμὸ μου.
 Ἐρχεται δύσκολος καιρὸς, ἄκουσε τί θὰ κάμεις.
 Ὅλα τῆς γῆς τὰ ζωντανὰ ὀφάνιστοῦν σὲ λίγο

Καὶ κινετὰ κ' ἀσάλευτα (4), μεγάλε βασιλεῦς.
 Τώρα ὁ καιρὸς ἐπλάκωσε τοῦ Ἰοντισμοῦ τοῦ κόσμου,
 Ἀφοῦ τὸ ξέρεις, πρόσσε πὺς πρέπει νὰ γλυτώσεις.
 Ἦρθε ὁ σκληρότετος καιρὸς τοῦ χαλασμοῦ τοῦ κόσμου,
 Θὲ νὰ χαθοῦν τὰ ζῶ τῆς γῆς ἀντάμα καὶ τὰ δέντρα,
 Ἐσὺ ὁμως φτιάσε, βασιλεῦς, ἓνα καραβὶ στέρεο
 Καὶ δέσε ἀπὸ τὴν πλώρη του ἓνα σκοινὶ κ' ἀνέβα
 Μὲ τοὺς ἐφτὰ δημιουργοὺς (5) σ' ἐκεῖνο, καὶ μαζὶ σας
 Πάρτε κάθε ζωντανὸν ξεχωριστὰ τὸ σπόρο,
 Κατὰ πὺς λὲν οἱ παλαιοὶ βραχμῶνοι φυλαγμένον.
 Κι' ὅταν θὲ νᾶσαι, βασιλεῦς, μπασμένος σὲ καράβι,
 Περιμένε με καὶ θάρῶ κερατοφόρο, κ' ἔτσι

4) Ζῶα καὶ δέντρα.
 5) Ὁ θεὸς Βράχμας, γιὰ νὰ χτίσει τὸν κόσμον, ἔπλασε ἐφτὰ δημιουργοὺς, ποῦ εἶναι κι' ὅλα οἱ ποιητὲς τῶν Βουδιστικῶν ὕμνων, καὶ ποῦ ἕκαμαν ὅτι ὑπάρχει στὴ φύση.

Θά μὲ γνωρίσεις, ἀσκητή. Θά κάμεις δ, τι σούπα.
Πήγαινε, ἐγὼ σὲ χαιρετῶ καὶ ψεύγω, δοξαζόμενε,
Μά νὰ γλυτώσει δὲ μορεῖ χωρὶς ἐμὲ τὸ πλοῖο,
Ὁ λόγος μου εἶναι ἀληθινός.— Ἦτσι τὸ ψάρι τοῦπε.
Κι' ὁ μάντης ἀποκρίθηκε :— «Ὁ, τι μοῦ λὲς θά κάμω».·
Κ' ἐχωριετῆσαν φιλικὰ κ' ἐπῆγαν ὅπου ἤθελαν.
Τότε ὁ φρόνιμος Μανὺς μαζί μ' ἔλους τοὺς σπόρους
τῶν ζωντανῶν ἀρμένισε στὴν πολυκυματῆσα
τῆ θάλασσα μ' ἕνα μικρὸ κ' ἀρηόπλοιο καράβι.
Τὸ ψάρι ἀνενοήθηκε, κ' οὐτὸ κερατοφόρο
τὸ στοχασμὸ τοῦ ζέροντας τοῦ παρουσιάστη ἄμέσως.
Ἐπέφταν τότες οἱ βροχές· κ' ὁ μάντης ἄμα τὸ εἶδε,
Κερατοφόρο καὶ τραῦ καὶ σὰ βουνὸ μεγάλο,
Τῆδεσε ἀπὸ τὸ κέρατο μὲ τὸ σκονὶ τῆς πλώρης.
Κ' ἔτσι δεμένο ἐρήχτηκε μ' ὄρμη πολὺ μεγάλη,
Στὴ θάλασσα τὴν ἀνοιχτὴ κ' ἔσυρε τὸ καράβι.
Καὶ τὰ νερά τῆς θάλασσας τῆς πολυκυματούσας
Ἐχόρευαν κ' ἐμούργιζαν, κ' ὁ μάντης μὲ τὸ πλοῖο
Ἐδιάβαινε τοὺς ὠκεανούς, ἀπέντη τῶν ἀνθρώπων.
Κι' ὅπως ὁ νοῦς τῆς γυναικὸς ταράζεται στὸ πάθος,
Ἔτσι καὶ οἱ ἀνέμοι ἐτάραζαν τοῦ μάντη τὸ καράβι
Καὶ τάνεδοκατέβαζαν στὴν ἀπειρὴ τὴν ἄρη.
Ἦταν τὰ πάντα νερούλα, κ' ὁ οὐρανὸς κ' ὁ ἀέρας.
Κ' ἡ γῆ καὶ τὸ στερέωμα ἦταν ἀφανισμένα.
Καὶ τότες πλιά δὲ φκίνονταν στὸ χλασμένον κόσμον
Παρά ὁ Μανὺς κ' οἱ μάντιδες οἱ ἑπτὰ κ' αὐτὸ τὸ ψάρι
Ποῦ ἀκούραστο στους ὠκεανούς ἔφερνε τὸ καράβι
Γιὰ πολλὰ χρόνια, βρασιλῆ τῆς οἰκουμένης Κύριε.
Καὶ τὸ καράβι τοῦ Μανὺς τῆρε στὰ Ἰμαλάιζ
Σὲ μιὰ κορφή, ποῦ μιὰ φορὰ «Κέραιου ὀνομαζόταν
Κ' ἐμίλησε γλυκὰ γλυκὰ στους μάντιδες γελώντας :—
«Σὲ τούτην τὴ βουνοκορφή θέσετε τὸ καράβι».
Καὶ τῆδεσαν οἱ μάντιδες τὴν ὀμιλιὰ γρικῶντες
Στῶν Ἰμαλάτων τὴν κορφή ποῦ Κέρατο ἐλογιόταν
Καὶ τώρα Κεραιόδεμα λογιέται, βρασιλέα.
Καὶ τοὺς ἐξαναμίλησε στεκόμενον σιμὶ τους :—
«Ἐγὼ εἶμαι ὁ Βράχμας ὁ θεός, ἐγὼ εἶμαι ὁ Κοσμοπλάτης,
Ἐπῆρα τὴ μορφή ψαριῦ κ' ἔρθα νὰ σᾶς γλυτώσω,
Καινούριον κόσμον ὁ Μανὺς ὁ μάντης θένα χτίσει,
Θεοὺς ἀνθρώπους δαίμονες θὲ νὰ δημιουργήσει,
Κι' ὅλα τὰ σάλευτα τῆς γῆς καὶ κείνα ποῦ κινουῦνται,
Καὶ θένα ψάλουν τὸ ἔργο του τῶν ποιητῶν οἱ στίχοι.
Ὁ νοῦς του δὲ θά σκοτισεῖ, γιὰ τὴν θά τὸν βοηθεῖ,
Ἡ δύναμη τῆς χάρις μου στὴ νέα δημιουργία.
Ἔτσι τὸ ψάρι ἐμίλησε κ' ἄμεσως ἀφανίστη.
Κι' ὁ μέγας μάντης ὁ Μανὺς, ὁ γυῖος τοῦ Φωτοδότη,
Ἦθέλησε τὰ ζωντανὰ τῆς γῆς νὰ ξαναπλάσει,
Κι' ἀρχίθηκε μὲ ἐκυρίεψε τὰ φρένα του ἡ σκοτούρα.
Καὶ τότες πάλι ἀσκήτησε κερταρικὰ ὁ προφήτης
Κ' ἡ δύναμη τῆς ἀσκήσης τὸν βοήθησε νὰ πλάσει
Ὅλα τῆς γῆς τὰ ζωντανὰ πρεπούμενα καθέναν.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

(* Ἰστορίες γιὰ παιδιὰ καὶ φιλοσόφους)

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΝΗΣ

Στὸ μάρμαρο ἐνὸς ἐρημικοῦ τάφου κάθονται δύο
ἀνθρωποι. Τὸ Ἰταλιό, κίτρινομένο μάρμαρο μέσα
στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, λάμπει κατ'ἀλευκὸ σὰ χιόνι.
Τὸ φεγγάρι βαλασαμώνει καὶ κάνει σὰν ψεύτικη
δὴλ τὴν ἐξοχὴ ὀλόγυρα, τὰ δέντρα, τὰ σπιτάκια,
τὸν παλιὸν μεσαιωνικὸν πύργο, τὴν ἀκίνητη λίμνη.
Οἱ δύο ἀνθρωποι κάθονται ἀπάνω στὸ λευκὸ μάρ-
μαρο. Ὁ ἕνας εἶναι γέρος μὲ κάτασπρα μαλλιά
καὶ μακρὰ χιονισμένα γένεια. Ὁ ἄλλος εἶναι ἕνα
παιδί μὲ σγουρὰ καταξάνθα μαλλιά. Ὁ γέρος λείπει
στὸ παιδί.

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ μάρμαρο κοιμάται ὁ φι-
λόσοφος ποῦ εἶδε τὸ θαῦμα.

Τὸ παιδί χαϊδεύει τὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ τὰ πα-
χουλά χεράκια του.

Ὁ γέρος ἀνιστορεῖ τὸ παραμῦθι τοῦ φιλοσόφου.

*

Μέσα στὸν ψηλὸν πύργο καθότανε ἕνας γέρος φι-
λόσοφος. Ὁ γέρος φιλόσοφος κοιμάται τώρα κάτω
ἀπ' τὸ λευκὸ μάρμαρο. Κι' ὁ πύργος ἀπὸ τότε ἐμει-
νεν ἐρημος. Κανένας δὲν ἔρθε νὰ καθίση ἐκεῖ μέσα,
οὔτε κανένας περνάει σιμὰ του.

Ὁ φιλόσοφος εἶτανε κλεισμένος χρόνια κὶ χρόνια
μέσα στὸν πύργο του. Ζοῦσε ὀλομόναχος μέσα
σὲ παλιὰ βιβλία, τριγυρισμένος ἀπὸ παράξενα ἐργα-
λεῖα, ἀπὸ μεγάλους χάρτες, φαρμάκια καὶ νεκρο-
κεφαλές. Ὁλόγυρα στους τοίχους εἶτανε κρεμασμένα
μέσα σὲ παχειὰ ἀκόνη, σαῦρες ξεραμένες, πουκάμισα
φιδιῶν, ξερὰ βότανα καὶ κάθε λογῆς μάγια. Καὶ τὰ
ψηλὰ κυπαρίσσια, ψηλότερα ἀπ' τὸν πύργο, πνί-
γανε ὀλοτρόγυρα μ' ἕνα μαῦρον ἔσκιο τοὺς τοίχους
καὶ τὰ παράθυρα.

Κλεισμένος μέσα στὸν πύργο τοῦ ὁ φιλόσοφος,
ζητοῦσε νὰ πλάσῃ μὲ τὴ φαντασία του, μὲ τὴ σο-
φία καὶ τὴν ἀγάπη, ποῦ κρυφοκάιγε κάτω ἀπ' τὴν
παχειὰ στάχτη τῆς καρδιάς του, ζητοῦσε νὰ πλάσῃ
μιὰ Πολιτεία. Μιὰ Πολιτεία ποῦ κανένας φιλόσοφος
δὲν τὴν εἶχεν ὀνειρευθεῖ ὡς τώρα.

Ὁ πύργος, ἀπάνω στὸν ψηλὸ λόφο, εἶτανε σὰ
σκιάχτρο. Κανένας δὲν ἐζύγωνε κοντὰ του. Καὶ κα-
νένας δὲν εἶχε ἰδεῖ ποτὲ τὸ γέρο-φιλόσοφο ποῦ κα-

θότανε ὀλομόναχος μέσα σὰ παλιὰ βιβλία, σὲ
ξεραμένες σαῦρες καὶ τὴς νεκροκεφαλές. Λίγανε μόνο
πὼς ὁ γέρο φιλόσοφος δὲν εἶχε ἰδεῖ ποτὲ του τὸν
κόσμον, δὲν ἀγαποῦσε τοὺς ἀνθρώπους καὶ δὲν εἶχε
γνωρίσει τὴν ἀγάπη. Καὶ λίγανε ἀκόμα πὼς σὰν ἐ-
γέρασε πολὺ καὶ εἶδε μέσα στους χάρτες καὶ τὰ
βιβλία, πὼς ὁ Χάρος ἔρχεται νὰ τονὲ πῆρῃ, ἀπο-
θύμησε τὴ ζωὴ κ' ἀπαζητοῦσε τοὺς ἀνθρώπους κ'
ἤθελε νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀγάπη. Κι' ὅσοι περνοῦσαν
μακρὰ ἀπ' τὸν πύργον τὰ μεσάνυχτα λένε πὼς ἔ-
κουγαν μιὰ βασιμένη φωνὴ ποῦ τραγουδοῦσε λόγια
τῆς ἀγάπης.

Αὐτὸς εἶτανε ὁ φιλόσοφος τοῦ εἶδε τὸ θαῦμα.
Τώρα κοιμάται κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ μάρμαρο. Ἐνα
βράδυ τὸ γεμάτο φεγγάρι πρόβαλε ἀπὸ τὸν ἀντε-
κρυνὸ λόφο. Ἰψώθηκε ἀνάμεσα ἀπ' τὴς ψηλὲς λευ-
κὲς κ' ὕστερα σταμάτησε καταμεσῆς τοῦρανοῦ καὶ
καθρεφτιζότανε μὲς σὰ νερά τῆς λίμνης. Τότε ὁ
γέρο-φιλόσοφος ξεπρόβαλε ἀπ' τὸ ψηλὸ ἀψιδωτὸ πα-
ραθύρι. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἔπεσε ἀπάνω σὰ
λευκὰ του μαλλιά, στὸ πλατὺ του μέτωπο, σὰ μα-
κρὰ χιονισμένα του γένεια καὶ γλύστρησε ὡς τὴν
ψυχὴ του. Ὁ γέρο-φιλόσοφος ἐνοιωσε τότε τὰ γέ-
ρικα στήθια του νὰ πλημμυρίζουν ἀπὸ ἕνα κατ'ἀ-
λευκὸ φῶς. Κι' ἀναστενάξε.

Ὁ ἀναστεναγμὸς τοῦ δὲν ἀκούσθηκε. Ἐνα ἀη-
δὸνι ποῦ τραγουδοῦσε μέσα σὰ κλαδιὰ τοῦ κυπα-
ρισσιοῦ βουβάθηκε κ' αὐτό. Τὸ ἕλαφρὸ φλοίσβημα
τοῦ νεροῦ ἔσβυσε γλυκὰ σὲς ὄχθες τῆς λίμνης. Τὸ
μακρυνὸ παρακονο τοῦ κούκου ἐσώπασε. Ὅλους τοὺς
ἔχους τοὺς ἤπει τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Τότε μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἕνας κόσμος
γεννήθηκε. Ὁ κάμπος ἐγέμισε ἀπὸ κατ'ἀλευκὲς σκιές.
Οἱ σκιές ἀπλώθηκαν ὀλόγυρα κ' ἐγίναν ἀσπροντυ-
μένες παρθένης μὲ χρυσὰ μαλλιά στους κατ'ἀλευ-
κούς ὄμους, καὶ παλληκάρια ψηλὰ καὶ λεβέντικα,
μὲ ἀσημένιες φορεσιές. Τὰ παλληκάρια ἀγκάλιασαν
τὴς παρθένης καὶ στήσανε χοροὺς ἀπάνω στὸ ἀνθι-
σμένο χορτάρι. Κανένα τραγοῦδι δὲ φτέρωνε τάνκα-
λαφρα πόδια, μὰ τὰ ὠραῖα κινήματα μοιάζανε σὰν
μουσικὴ καὶ τάνεμίσματα τῶν πέπλων μέσα σὰ φῶς
μοιάζανε μὲ τραγοῦδι.

Ζευγάρια-ζευγάρια ἦσαν ἐξαπλωμένα κάτω ἀπ'
τὴς ἀσημένιες λεῦκες. Ἐνας νέος ἀκουμποῦσε τὸ ὠ-
ραῖο κεφάλι ἀπάνω σὰ λευκὰ στήθια μὲς κοπέ-
λας καὶ εἶχε τὰ μάτια του κλειστὰ καὶ τὰ χεῖλια
καρφωμένα. Μιὰ κοπέλλα ἀγκάλιασμένη μ' ἕνα πα-

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Ὁ κ. Ἀντρέας δὲν τὸ ὑποψιάζονταν πὼς τὸ
λεφκάδι τῆς ἀνάλυσης δὲ σήμαινε, πὼς ἀπὸ λεφκά-
διαση δὲν ἔπασκε καθαρτὸ ἡ Κατινούλα καὶ πὼς
προερχότανε ἀπὸ τὸ νεφρὸ τῆς μᾶζι μὲ τὸ ἔμπυο ἢ
πιὸ σωστὰ ξαιτιάς τοῦ ἔμπυου, νεφρολέραδο. Τὸ αἷμα τῆς
δὲ λεφκάδιαζε διόλου. Σὰ νὰ μὴν τὸ κατάλαβε οὔτε
ὁ κ. Ἀμάρος. Διαγνωστὶκεψε φουσκοαῤῥώστια. Τόσο
μόνο. Λησμώνησε ὀλοτέλα ὁ ἴδιος πὼς τὸ νεφρὸ τῆς
εἶχε ξεκολλήσει πρὸ δέκα χρόνια. Περσμένα ξεχα-
σμένα. Τοὺς γιατροὺς ἔδικα τοὺς κατηγοροῦμε. Εἶ-
ναι ἀθρῶποι κ' ἀφτοὶ σὰν καὶ μᾶς. Τοὺς περνοῦμε
γιὰ θεοὺς καὶ δὲ βλέπουμε, δὲ στοχαζοῦμαστε πὼς
καὶ τοῦ λόγου τοὺς παθαίνουμε ὅσα παθαίνουμε κ'
οἱ ἄλλοι. Ἀθρῶπικα πράματα. Ἰσως κιόλας ἀθρῶ-
πινες ἀνάγκες ἢ κούραση, κάποτες ἢ ἀδιαφορία, κά-
ποτες κ' ἢ βραχιόμαρα. Ὁ γιατρός ἔχει νὰ κάμῃ μὲ

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ 228 φύλλο.

ἄρρωστους ἀπὸ τὸ πρῶτὸ ὡς τὸ βράδυ. Ἀδύνατο νὰ
προσέξῃ τὸ ἴδιο στὸν καθένα, ὅπως μᾶς εἶναι ἀδύνα-
το καὶ μᾶς, τὸ ἴδιο νὰ προσέξουμε σ' ὅτι κατα-
πιαστοῦμε στὸ διάστημα μὲς μέρας. Ὁ κ. Ἀμά-
ρος πρόσεχε ὡστόσο πολὺ. Γιατρός μὲ νόμονα κ' ἀ-
ξιόλογος θεραπευτής, ποῦ πιστεβε ἀκλόνητα — κ' ἔχι
ἄδικα — στὴν θεραπευτικὴ, ποῦ τοῦ ἔρξε νὰ διορίζῃ
γιατρικὰ, νὰ τὰ συναρμολογᾷ τὸ ἕνα μὲ τ'ἄλλο σο-
φὰ καὶ πιδέξια, νὰ σοῦ παραγγέλνῃ ἀπὸ τὸ τάδε
πιότη, μὰ νὰ προσέτιγῃ καὶ τὸ τάδε, νὰ σοῦ τὸ
διορθώσῃ κ' ἀφτὸ μὲ κάτι χάπια, καὶ νὰ σοῦ γε-
μίξῃ κόλλες καὶ κόλλες χαρτί συντζγές.

Τοῦ ἔλειπε καὶ τὸ πιὸ σπουδαῖο γιὰ τὴν Κα-
τινούλα, ποῦ δὲν εἶτανε χειροῦργος, κ' οἱ νεφροαῤῥώ-
στιες σήμερα, μᾶζι τους κ' οἱ φουσκοαῤῥώστιες θέλου-
νε χειροῦργους, μάλιστα εἰδικούς, γιὰ τὴν δὲν εἶναι καὶ
κάθε χειροῦργου δουλειὰ. Ποῦ νὰ τὰ ξέρῃ κ. Ἀντρέας,
ἀφού κ' ὁ κ. Ἀμάρος δὲν τὸ μύριστηκε πὼς ἔπρεπε νὰ
στείλῃ τὴν ἄρρωστη σὲ κανένα του συνάδερφο ; Μὲ
τὴν θεραπευτικὴ νόμιζε πὼς βολέθονται ὅλα. Δὲν
πῆγε ὁ νοῦς του στὸ νεφρὸ, μόνο καὶ μόνο γιὰ τὸ
νεφρὸ δὲν τὸ γνώριζε ὅπως γνώριζε τὰ θεράπευτα
καὶ τὴς θεράπειες. Ἀγαθὸς ἄθρῶπος, μεσόκοπος, μὲ
πρόσωπο γλυκὸ, γλυκὰ μάτια, γλυκὴ ἐκφραση καὶ

σοβαρὴ, μακριὰ γκριζόχθα γένεια, μαλλιά κοντο-
καμμένα, ὄχι πολὺ ἀψηλὸς στάναστημα, πάντα σὰν
κουρασμένος καὶ λιγάκι ἀδύναμος. Ἐτρεχε ὅλη τὴ
μέρα, τρεῖς φορὲς τὴ βδομάδα ἐβλεπε σπῆτι τοῦ ἀρ-
ρώστους, καὶ τότες πιά, νὰ πούμε τὴν ἀλήθεια, κ'
μποροῦσε κάπως καὶ νὰ νύσανῃ, νὰ διασκεδάσῃ κιό-
λας μὲ κάτι ὠραῖες συλλογές ποῦ εἶχε ἀπὸ διαφόρων
εἰδῶν πράματα καὶ ποῦ τὴς πλοῦτιζε μὲ ἀγάπη,
ἀρχαῖα γαλλικὰ νομίσματα τῆς παλιῆς βασιλικῆς
ἐποχῆς ἢ τῆς πρώτης Δημοκρατίας, ἀγαματάκια
ξύλινα, μπρούντζινα, χρυσὰ τῶν Ἰντιῶν, τῆς Κί-
νας, τῆς Γιαπωνίας. Βουδδες καθιστοὺς καὶ σταβρο-
ποδαριασμένους, μάσκες κατσοφισκόμενες καὶ τρομε-
ρές, ἢ γελαστὲς καὶ μπουφρικες, ἀλμπόμια λαμ-
πρόδετα γεμάτα λουλούδια σφανταχτερὰ, ζουγραφι-
σμένα μὲ τέχνη, πολύτιμες πορτσελάνες, μυριόχρω-
μες, σπάνια βιβλία, βάζα, σκαλισμένες κλειδαριές,
κλειδιά ποῦ κρεμότανε στους τοίχους, ὄψαματα ποῦ
σκεπάζανε τὰπάνω τῆς τσιμινίας, κορνίζες ὀμορφο-
δουλεμένες, μινιατοῦρες, δαχτυλίδια τορνεφτά, ἐτα-
ζέρες φορτωμένες παραφάκια, ποτηράκια, γυαλιὰ.
εἰκονοῦλες, χρυσαφικά, εἰδίσματα λογιῶ λογιῶ καὶ
μπιμπελότα, ὅλα μὲ γούστο διαλεγμένα καὶ συγυ-
ρισμένα. Τὸ σπῆτι τοῦ σωστοῦ Μουσεῖο.

ληκὰι τὸ κοίταζε γλυκὰ στὰ μάτια καὶ τὰ χεῖλια τους ἔστεκαν κλειστὰ σὰν μπουμπούκια τριανταφυλλίας. Καὶ τὰ βουβὰ χεῖλια μοιάζανε σὰ νὰ μιλούσανε λόγια τῆς ἀγάπης. Μέσα στὰ νερὰ τῆς λίμνης περνοῦσε ἕνα μονόζυλο. Τὰ κουπιά του ἐσχίζανε τὸ γαλαζιο νερὸ. Καὶ τὸ νερὸ δὲν εἶχε φλοῖσθον κενύνα, μόνο ρουφοῦσε τὸ φῶς μὲ βουβὴ λαχτάρα. Ἀπάνω στὸ μονόζυλο μιὰ νεράνδα ψηλὴ κρατοῦσεν ἐνζέρα μιὰ κιθάρα. Οἱ χορδὲς κάτω ἀπὸ τὰ λευκὰ τῆς δάχτυλα τὰ μυστικά μάγια στάζανε στῆς λίμνης τὰ νερά.

Τότε ὁ γέρο-φιλόσοφος κατέβηκε ἀπ' τὸν ψηλὸ πύργο. Μέσα στὰ σκοτεινὰ του στήθια ἐνοιώθη νὰ πλημμυρῆ ἕνα κατάλευκο φῶς. Ἄφισε τὰ σκονισμένα βιβλία, τίς σαῦρες καὶ τίς νεκροκεφαλές. Καὶ κατέβηκε κάτω στὸν κάμπο. Τὰ πόδια του εἶτανε ἀλαφρὰ καὶ τὸ κορμί του πουπουλένιο. Κι' ὁ φιλόσοφος ἀναστενάζε ἀπ' τὰ βάρη τῆς καρδιάς του. Μὰ ὁ ἀναστεναγμὸς του δὲν ἀκούσθηκε. Τὸν ἤπια τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Τότε δὺο χέρια ἀρπάξανε τὰ δικά του καὶ τὸν ἔσυραν στὸν ὠραῖο χορδὸ. Ὅλη τὴ νύχτα χορεύανε κάτω ἀπ' τὸν φεγγάρι. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὄνειρεύεται. Γιατὶ δὲν εἶχε γνωρίσει ποτέ του τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπη.

Ὅταν ἐκουράσθηκε νὰ χορεύῃ ἡ πιὸ ὀμορφὴ ἀπὸ τίς κοπέλλες, πέρασε τὸ λευκὸ τῆς χέρι γύρω ἀπὸ τὴ μέση του καὶ τὸν ἔσυρε παράμερα κάτω ἀπὸ τίς ψηλὲς λεῦκες. Περπατοῦσαν ἀμίλητοι ἀπάνω στὸ μπλακὸ χορτάρι καὶ δὲν ἔκουγαν τὰ βήματά τους. Ὑστερα ἡ ξανθὴ κοπέλλα τὸν ἔφερε δίπλα σὲ μιὰ βρύση. Τὸ κρυσταλένιο νερὸ τῆς βρύσης κυλοῦσε σὰ φῶς ἀπάνω στὰ πυκνὰ πολυτρίχια βουβῶ, χωρὶς κανένα γαργάρισμα. Ἡ ξανθὴ κοπέλλα ἔβαλε τίς φούχτες κάτω ἀπ' τὴ βρύση καὶ τὰ λευκὰ τῆς χέρια ξεχείλισαν σὰν ἀσημένιο ποτῆρι. Ὁ φιλόσοφος ἔσκυψε στὸ ὠραῖο ποτῆρι καὶ ἔσβυσε τὴ δίψα του μὲ νερὸ καὶ μὲ φιλήματα.

Κι' ὁ φιλόσοφος νόμιζε πὼς ὄνειρεύεται. Ὑστερα ξαπλώθηκαν ἀπάνω στὴ δροσερὴ χλόη. Τὸ φεγγάρι εἶτανε σταματημένον ἀπάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τους καὶ τοὺς ἔλουζε μὲ τὸ φῶς του. Τὰ μάτια τῆς κοιτάζανε τὰ δικά του καὶ τὰ μάτια τους λέγανε λόγια ἀγάπης. Ὁ φιλόσοφος ἔγυρε τότε τὸ ἄσπρο του κεφάλι ἀπάνω στὰ γυμνὰ στήθη τῆς κοπέλλας. Μὰ ἡ καρδιά τῆς δὲ χτυποῦσε. Μόνο τὸ στήθος ἀνεβοκατέβαινε σιγὰ σὰν ἑλαφρὸ κυματάκι. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὄνειρεύεται, γιατί ποτέ του δὲν

εἶχε γνωρίσει τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπη. Ἡ κοπέλλα τότε ἔσκυψε ἀποπάνω του. Τὰ χεῖλια τῆς ἦσαν σιμὰ στὰ δικά του. Ἀνάμεσα στὰ δὺο χεῖλια ἕνα φιλὶ πετοῦσε σὰ λευκὴ πεταλούδα ποὺ ζητοῦσε ἕνα κόκκινο ἔνθος νὰ ξεκουρασθῇ. Μὲ ἕνα τρεμουλιαστὸ πέταμα κάθισε πρῶτα στὰ χεῖλια τῆς κοπέλλας. Κ' ὕστερα κάθισε στὰ χεῖλια τὰ δικά του. Ἡ πεταλούδα πετοῦσε τρελλὴ ἀπὸ τὸ ἕνα λουλούδι στὸ ἄλλο. Καὶ δὲν ἀκούσθηκε κανένας ἦχος φιλοῦ στὸν ἀέρα, γιατί τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἤπια τὸ φιλὶ τους. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὄνειρεύεται...

Τὸ πρῶτ' οἱ χωριάτες ποὺ πήγαιναν στὰ χωρὰ βρήκανε τὸ γέρο-φιλόσοφο ξαπλωμένον στὴν ἔχθη τῆς λίμνης. Τὸ πρόσωπό του εἶτανε γελαστὸ καὶ ἡμερο. Τὸ νερὸ ἔβρεχε τὰ πόδια του. Τὰ μάτια του εἶτανε κλειστὰ καὶ τὸ μέτωπό του λευκὸ καὶ κρύο σὰ μάρμαρο. Σὰ μιὰν ἀσπράδα ἀπ' τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ εἶχε μείνει ἀπάνω στὴν ὄψη του. Κι' ἀπάνω ἀπ' τὸ κλεισμένον του στόμα μιὰ λευκὴ πεταλούδα, ἕνα φτερωτὸ φιλὶ πλανημένον ἀπ' τὴ μαγικὴ νύχτα, σάλευε τὰ φτερά τῆς σὰ νὰ ἤθελε νάναπαυθῇ στὰ χλωμά του χεῖλια. Μακριὰ μέσα στὴ μέση τῆς λίμνης τὸ μονόζυλο ἔρημο γλυστροῦσε ἀπάνω στὰ ἡσυχὰ νερά. Ὁ φιλόσοφος δὲν ζύπνησε ἀπὸ τότε.

*

Στὸ μάρμαρο τοῦ ἔρημου τάφου κάθονται δὺο ἄνθρωποι. Τὸ παλιὸ, κιτρινωμένον μάρμαρο μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ φαίνεται κατάλευκο σὰ χιόνι. Κι' ὁ γέρος λείει στὸ παιδί.

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ μάρμαρο κοιμάται ὁ φιλόσοφος ποὺ εἶδε τὸ θαῦμα.

Τὸ παιδί χαϊδεύει τὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ τὰ παχουλὰ του χεράκια.

Κι' ὁ γέρος ἀνιστορεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ φιλοσόφου.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας.

Τὴν πρώτη φορὰ ποὺ πήγε ἡ Κατινούλα, δὲν μπήκε στὸ σπουδαστήρι του, ὁ κ. Ἀμάρος, σκυμμένος στὸ γραφεῖο του τέλειωνε κάποιον ἀνάγνωσμα ποὺ ταίραζε γιὰ τὴν Ἀκαδημία τῆς Γιατρικῆς, βίχοντας κάπου κάπου μιὰ ματιὰ ἐλόγυρα στὴν κάμαρα, ἕνα μέρος κι ἀφτὴ τοῦ Μουσείου, μάλιστα τὸ πιὸ πλούσιο καὶ τὸ πιὸ περιποιημένον. Ἐτριξε ἡ πόρτα, σήκωσε τὸ κεφάλι, κοίταζε τὴν Κατινούλα στὸ πρόσωπο, δὲν τοῦ ἄρεσε ἡ ὄψη τῆς. Ἀναθυμήθηκε ὄλους τοὺς Ὀλπιέρηδες ποὺ εἶχε νοσηλέψει στὴ ζωὴ του, τὸν Ἀντρέα, τὸν πατέρα τοῦ Ἀντρέα, τὴν Ὀλία, τὰ παιδιά τῆς, τὸ θεῖο τῆς τὸ ζουγράφου, τὴν Ἄννα καὶ τοὺς δικούς τῆς. Καλέ, πῶς περὶ ὁ καιρὸς! Μὰ κι ἀφτὴν δὲ τὴ γινώριζε. Κάτι ἔπαθε πρὸ δέκα χρόνια ἡ δούλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴ γιάτρεψε. Δὲν τὴ βόηθησε ὅμως νὰ τοῦ τὰ ξαναπῇ, γιατί ἀρχὴ κι ἀξίωμα τὸ εἶχε πὼς οἱ ἀγράμματοι, ἀκαλλιέργητοι, ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι, δὲν ξέρουνε νὰ σοῦ ἀποκριθοῦνε, κι ἀντὶς νὰ σὲ βοηθήσουνε, σοῦ μπερδέθουνε τὴ διάγνωση. Τὶ νὰ βρωτᾷ κιόλας; Ἄμα κ' αἰματινὲς σημαίνουνε φουσκοαῤῥώστια. Κλασσικὰ πράματα. Τὸ βλεπε κι ἀπὸ τὴν ἀνάλυση. Δὲν ταραχτήκε γιὰ τὸ ἔμπυο ἔμπυο βγάξει κ' ἡ φούσκα. Ἐμπυο, λευράδι, τὸ ἴδιο σὲ τέτοιες ἀῤῥώστιες. Δὲν τὴν

ξέτασε, δὲν τὴν ἔκρουσε, δὲν τὴ στηθοσκόπησε, δὲν τὴ γαστροσκόπησε, τίποτα. Μῆτε τὴν ἔγγιζε. Τῆς παρῆγγειλε γιαιτρικὰ καὶ τῆς εἶπε νὰ ξαναρχεταὶ κάθε δεκαπέντε μέρες. Γλήγορα θὰ γειάνη.

Καταχάρηκε ἡ Κατινούλα. Κατάχαροι ὅλοι σπῆτι, καὶ πρῶτος ὁ κ. Ἀντρέας. Ἀπὸ τότες πιά δὲ φρόντισε. Κανονικὸς, γεωμετρικὸς ἄνθρωπος. Ἄμα μίλησε ὁ γιάτρος, ἐγίνε ἡ δουλειά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'.

Βοῶ τηλωπὸν ἰωάν.

Ἡ Κατινούλα πήγαινε, ὅπως τῆς εἶπε, κάθε δεκαπέντε μέρες στοῦ γιατροῦ. Μὰ τὰ βάσανά τῆς δὲ λιγοστεύανε μὲ τὰ γιαιτρικὰ τοῦ κ. Ἀμάρου, παρὰ ξεναντίας πολύνανε κάπως μὲ τίς βίζιτες ἰσῆια ποὺ τοῦ ἔκανε. Ὁ κ. Ἀμάρος κατοικοῦσε ἀπὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ, πενήντα λεφτὰ ὡς μιὰ ὥρα διάστημα μὲ τὸ λεωφορεῖο, σὰν ἐρχόσουνε ἀπὸ τὸ σπῆτι. Στὴ μέση τοῦ δρόμου, ἀπάνω κάτω, βρισκότανε τὸ σχολεῖο τῆς Μοιρίτας, ὅπου ἡ Κατινούλα ὠδηγοῦσε τὸ παιδί δὺο φορὲς τὴ βδομάδα τὸ πρῶτ', καὶ δὺο φορὲς, τετάρτη καὶ σάββατο, ὕστερα ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τὸ μεσημεριάτικο. Ἀρχίζε τὸ μάθημα

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Πρὸς τὸν Κύριο Γ. Μιλτ. Μαρίνο

Χαίρειν

Μόναχο, Χριστούγεννα 1906

Φίλε κύριε,

Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἰδιόβραχον τὸ δεύτερό σας γράμμα ἐπάνω στὸ γλωσσικὸ ζήτημα (Ἀθῆναι ἀρ. 62). Νὰ σὰς ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, καθὼς ἐπιτα ἀπὸ τὸ πρῶτό σας (Ἀθῆναι ἀρ. 57), ἐστὶ καὶ τώρα, δὲν εἶχα κανένα σκοπὸ, οὔτε αἰσθάνομαι καμία διάθεση νὰ δευτερολογήσω. Στὰ παλιωμένα ἐπιχειρήματα δὲν προσθέτετε τίποτα καινούριον, στὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος οὔτε μπαινέτε καν, ἀλλὰ περιορίζεστε στὴν ἐπανάληψιν παλιῶν πομοφολύγων, στὴν ἐπίκλησιν τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου καὶ στὴν κατανοκτικὴ ὅσο κι ἀπειλητικὴ ἐπίσεισιν τοῦ φάσματος τῶν σκιῶν τῶν ἀρχαίων ψυχῶν. Τὸ ἔδαφος ἐπάνω στὸ ὁποῖον ἐζητήσατε νὰ τοποθετήσετε τίς γλωσσικὰς σας ἀρχὰς καθιστᾷ ἐντελῶς ἀδύνατον καθε συνεννόησιν.

Θὰ μὲ ρωτήσατε τότε γιατί λοιπὸν γράφω καὶ γιατί κάνω τὸν κόπο νὰ σὰς ἀπαντήσω. Νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω.

Ἐπαρατήρησα ὅτι οἱ πολλὲς καὶ μεγάλες πρεξήγησεις ποὺ κάνετε κατανοῦν ὑπερβολικὰ ὀχληρῆς, ἀνυπόφορες. Μοῦ φάνηκε—ἴσως καὶ νὰ γελεῖμαι—ὅτι κάπως ἀπρόσεκτα καὶ, τολμῶ νὰ πῶ, λίγο ἐπιπόλαια, ἐβιαστήκατε νὰ φιλοδώρησατε μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ κοσμητικὰ ἐπιθέτα, ἐκείνους ὄλους, ὅσοι εὐτύχησαν νὰ μὴ ἔχουν, ἢ ἂν προτιμᾶτε, ὅσοι δὲν εὐτύχησαν νὰ ἔχουν τὴν ἴδιαν γνώμην μαζί σας. Χωρὶς τὴν παραμικρὴν δυσκολίαν, χωρὶς καθόλου νὰ κρατηθῆτε λέγετε γιὰ χιλιάδες συμπατριωτῶν σας, σπαρμένους σήμερον σὲ κάθε γωνίαν τῆς ἐλληνικῆς γῆς, σὲ ὅλα τὰ μέρη ὅπου ἀκούεται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, ὅτι εἰσὶ ἀπόστολοι ἀμαθείας, τέρατα ἀπεθαλόντα κάθε ἰδέαν τοῦ καλοῦ, ἔχθροι τῆς Ἑλλάδος θρασεῖς καὶ ἀπαίσιον χυδαῖσταί, (αὐτὸ τὸ κομπλημένον ἀπευθύνεται εἰδικῶς σὲ μένα καὶ τὸ ἐξοφλῶ διὰ φιλοφρονῶν εὐχαριστιῶν). Λέγετε ἀκόμη γιὰ λογαριασμὸν μὰς ὅτι δὲν ἔχομε τὴν εὐγένειαν ἐκείνην τῆς ψυχῆς ποὺ ἔχετε σεῖς καὶ ἡς εὐγενέστερον δὲν θὰ εἴβη τις ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι ἡ ψυχὴ γέμει ταπεινῶν αἰ-

στὶς δὺο, τέλειωνε στὶς τέσσαρες ἡμισυ. Ὁ κ. Ἀμάρος δεχότανε τοὺς ἀῤῥώστους τὴν τετάρτη τάπημα. Λοιπὸν ἀποφασίστηκε πὼς ἡ Κατινούλα θὰ φῆναι τὴ μικρὴν στὸ μάθημα, χωρὶς νὰ τὴν προσμῆνη σκολεῖο. θάναθαίνη στοῦ γιατροῦ καὶ θὰ γυρίζη νὰ παίρῃ τὴ Μοιρίτα. Παρκαλέσανε καὶ τὸν κ. Ἀμάρο, ἀφοῦ εἶτανε μάλιστα φίλος τους, ἀφοῦ τὰ ἤξερε κιόλας, νὰ μὴν τὴν ἀρίνη νὰ προσμῆνη, ἀμείσως νὰ τὴ βλέπη, γιὰ περισσότερην ἐφοκλία.

Ἡ Κατινούλα, ταχτικὴ πάντα στὴ δουλειὰ καὶ ἀπὸ φυσικὸν τῆς, ἔμαθε ἀκόμη πιὸ πολὺ νάγαπᾷ τὴν τάξην ἀπὸ τὸν ἀφεντικὸν τῆς, τὸν κ. Ἀντρέα. Ὅλα μετρημένα τὰ ἤθελε μὲ τὸ κομπάσσο καὶ ροθερὰ τὴν δυσχεροῦσε τὸ χασομέρι. Ὅτι ποὺ ἀποχαιρετοῦσε τὴ μικρὴν μ' ἕνα οἰλάκι, ἔτρεχε γλήγορα στοῦ γιατροῦ, πεζὴ, γιὰ νὰ μὴν τὴ βρωτήσουνε σπῆτι καὶ πλερώσουνε ἄδικα λεωφορεῖα. Τῆς τὸ παραγγέλνανε φαίνεται καὶ γιὰ τὴν ὑγείαν τῆς νὰ περπατῇ. Γιὰ εἴκοσι λεφτὰ, φερμένη στοῦ κ. Ἀμάρου. Νόμιζε πὼς μ' ἕναν κόπον ἔμπαινε καὶ στὸ σπουδαστήρι του. Μὰ ὁ κ. Ἀμάρος εἶτανε ἡσυχὸς ἄνθρωπος. Εἶχε καὶ κάμποσους πελάτες, κάμποσα γράψιματα, κάμποση ἐργασία. Νὰ βιάζεσαι, δὲν ἀξίζει σκοτώνεσαι καὶ τί κέρδισης: Ἀλήθεια, στίς

σθημάτων, άτινα έγκολάπτουσι στίγμα άνεξίτηλον επί του μετώπου ήμων· ταύτα δέ είσι τέλεια πώρωσις τής διανοίας, πλήρης έλλειψις πατριωτισμού, άπόλυτος στείρωσις αισθητικής καλαισθησίας, έπαίσχυντος νόσος ξενολατρίας, ψευδοεπίδειξις νεωτερισμού· λέτε άκόμη ότι σας προξενούμεν βδελυγμίαν (δές παραπάνω, τέρατα κτλ.), άλλά προσοχή γιατί δαγκάνουμε· ότι αισθάνεσθε πρός ήμάς τήν ισχύτην καταφρόνησιν, ότι είσμεν χειρότεροι άπό τους είς θάνακτον καταδικαζόμενους δολοφόνους και κακούργους και άλλα πολλά. Άπορώ πώς έξεχάστε και τά ρούβλια· τότε θά είχαμε πλήρη και τέλεια έκδοση όλων όσα «έξημέθησαν» ώς τώρα έναντίον των έργατων τής Αναμορφώσεως, με μερικούς ύπαινιγμούς για τους «πληρωμένους», και τό «πρό ήμων παρουσιαζόμενον θέαμα» (τό λέτε σαν να βλέπετε τους λουομένους κατά μήκος τής Φαληρικής άκτής), θά έφθανε είς τό nec plus ultra.

Άλήθειαι, αξιότιμε κύριε, έπειτα από όλα αυτά, —και όποθέτω ότι τά λέτε σοβαρώς—δέν πρέπει ναπορήσετε άν ma bile alors s'échauffe et je brûle d' écrire. Έπειτα από ένα τέτοιο αύθρολόγιον, θά μου επιτρέψετε να σας πώ μερικά πράματα εξ όνόματος όλων εκείνων που τόσο άστόχαστα βρίζετε. Δέν ξέρω άν έχετε τήν ιδέα ότι είς τήν περιώπην, όπου άνεβάσαμε τό ζήτημα είναι δυνατόν να γίνη συζήτηση με τά γάντια. Θά με συγχωρήσετε άν κάπου κάπου μου ξεφύγη καμιά έκφραση λίγο τραχείη· άλλά, με τήν φόρα που επήρατε, με έκάνατε να ξεχάσω ότι άποτείνομαι σε κύριο άριστοκράτη και gentleman. Στην γλώσσα των «χυδαίων» αυτό που έκάνατε έκφράζεται με έκφράσεις καθώς : *μās ειπατε όσα σέφνει ή σκούπα, μās επάλλατε τόν αναβαλλόμενον, μās τραυήξατε ένα καλό μετρονίχι, μās άλλαξετε τόν άδόξαστο, μās κάνατε του άλαιου, μās άλλαξετε τό μαντανό, μās εκάνατε σκουπίδι, μās πατήσατε ένα γερό βροϊόδι.* Δέν μόρεσα να βρω, άν και έσπασα τό κεφάλι μου, πώς λέτε σεις στην γλώσσά σας όλα αυτά τά χυδαία πράματα. (Τό ότι κεν έλθοι επ' άκαιρίαν γλώτταν, δέν είναι τό ίδιο, μολονότι ίσως ταιριάζει εδώ). Ίσως και να μη έπαρκή σ' αυτό μία εύγενής γλώσσα, ή γλώσσα του Περικλέους. Τό βέβαιο είναι ότι παρέχει όλα τά λουλούδια για να στολιστή όσο τό δυνατόν ώραιότερα ένα καλό «ύθρολόγιον».

Όπωςδήποτε, έπειτα και από όλα αυτά δέν θά

έκνα τήν άπόφασιν να σας άπαντήσω, άν δέν είχα άκόμη έναν άλλο άνώτερο και σπουδαιότερο λόγο.

Μέσα στην δριμεία επίθεσή σας έναντίον των όπαδών τής Μεταρρυθμίσεως, μέσα στις άλύπητες κλοτσοπατινάδες που σκορπίζετε δεξιά άριστερά σ' εκείνους οι όποιοι με είλικρινή και άγνό πατριωσμό προσδοκούν ένα καλύτερο μέλλον τής ελληνικής πατρίδας από τήν γλωσσική αναγέννηση, διαβλέπω με είλικρινή συμπάθεια —πιστέψατέ με— όλο τόν πόνο και όλη τήν ίερή άγανάκτηση ενός εντίμου πατριώτου, του όποιου ήλθαν οι άσυλλόγιστοι, οι άνίδοι, οι εκχυδαίσταί, μανιασμένοι στα καλά καθούμενα χωρίς λόγο, άλλά έτσι, για να περνά ή ώρα, για να γίνεται λόγος, για να άκουστούν, από μονομανία καταστροφής, να ρίξουν κάτω κάθε όσιο και ίερό, από τιμαλφέστατον κειμήλιον μετά τήν πατρίδα, να σπάσουν ναούς και να συντρίψουν έδωλα, τά όποια έσυνθηθήσατε να θεωρήτε άληθινούς θεούς, τά όποια «περιβάλλετε διά τής μεγίστης λατρίας, δι' ής περιέβαλε ποτε άνθρωπος τέλειόν τι άνεφίκτου ύφους, αιώνιου δόξης, εκλάμπρου μεγαλοπρεπείας», όλα δέ αυτά με τήν εύτελή και χαμερπή πρόθεση να ύψώσουν στους άδειους βωμούς ξόανα βάρβαρα και χυδαία, τήν μιμωρία και τό κομμέρι, τήν γλώσσα δηλαδή των μπακάληδων και των άμαξαδων, άν μη χειρότερα. Όλα αυτά με κάνουν να υποθέσω ότι δέν θά είναι όλος διόλου περιττά όσα ήθελα να σας πώ, και μάλιστα αισθάνομαι μιά μικρή υποχρέωση να σας δώσω μερικάς εξηγήσεις.

Μη άμφιβάλλετε, άγαπητέ κύριε, ότι καταλαβαίνω πολύ καλά τήν «ψυχικήν όδύνην, ύφ' ής κατέχεσθε επί τή θεία τής βεβηλώσεως τής γλώσσας ήμων» καθώς και «τά πλημμυρούντα τήν ψυχήν σας αισθήματα». Αναπλάττοντας μέσα στην μνήμη μου τις ιδέες που είχα και έγώ μιά φορά για τό ζήτημα, μπορώ κάπως να παρακολουθήσω τις ψυχικές σας καταστάσεις και να συναισθανθώ μαζί με σας όλην τήν απέχθεια και όλην τήν άηδία, τήν όποίαν «άποκομίζετε εκ τής άνχνύσεως» τέτοιων άποκρύφων κειμένων.

Άλλά τί τά θέλετε, φίλε κύριε· τά πράγματα δέν είναι δυστυχώς τόσο άπλά, όσο φαίνεται ότι φαντάζεστε, άλλά και ούτε και τόσο φοβερά, τρομακτικά και τραγικά όσο τά παριστάνετε. Δέν σκοπεύω να σας μεταδώσω εδώ τά ταπεινά μου φώτα, ούτε να σας ξαναμασήσω έπιχειρήματα, από τά όποια κοντεύουν να βοϊζούν οι τοίχοι των άθηναϊκών

καφενείων. Σχεδόν ντρέπομαι να ξαναειπώ πράματα χιλοειπωμένα. Άν πραγματικώς ενδιαφέρεσθε για τό ζήτημα, άν θέλετε να καταλάβετε τί πραγματικώς ζητούμε, τί γυρεύουμε, τί ύνειρεύομαστε, τί λαχταρούμε, δέν θά σας λείψη ή σχετική φιλολογία, δική μας ή ξένη. Άρκεί να σας άφήση μερικές ώρες ελεύθερο ο κερδώς Έρμής, του όποιου καθως μαθαίνω από τό γράμμα σας είστε άπλους εργάτης. Ήπιτρέψατε όμως τώρα και σ' έμένα, είς έναν άπλούν εργάτην ή μύστην ή θεράποντα του Έρμου, άλλά του Λογίου, να σας άπαντήσω. Έλπίζω ότι δέν θά χάσετε με τό νακούσετε και ένα, ο όποιος είχε τήν εύκαιρία να γνωρίση κάπως βαθύτερα—αυτό δέν θά μου τό άρνηθήτε—τό ζήτημα, πού τόσο σας άπασχολεί, άφου μάλιστα, καθως ο ίδιος λέγετε, δέν έχετε «ούτε μόρφωσιν, ούτε παιδείουσιν». (Άν και υποθέτω ότι εδώ εκάνατε ένα ρητορικό σχήμα και τό ειπατε από ύπερβολική μετριοφροσύνη· άλλιώς δέν εξηγώ ούτε τό ύφος σας, ούτε τόν τρόπο, με τόν όποιον άποτεινεσθε σε όσους ξέρουν κάτι, πολύ ή λίγο).

Άλλά πολύ λυπούμαι, φίλε κύριε, με τήν ύπόσχεσι που σας έδωσα. Λυπούμαι, επειδή βλέπω, ότι άν πρόκειται ναπαντήσω στα γράμματά σας είμαι άναγκασμένος να μη μιλήσω για τό γλωσσικό ζήτημα. Κοιτάξατε μόνος σας.

Έρχεστε με τόν σκοπό, και έπειτα από τόν τίτλο περιμένει ο καθένας, ότι θά μιλήσετε για τήν γλώσσα και τό πολυθύλητο ζήτημα. Και όμως μέσα στην τόσο εύγλωττη και τόσο πειστική άπεραντολογία σας, μιλείτε για τόν όμορφο ούρανό τής Άττικής, για τό έφθαστο κάλλος των αρχαίων μνημείων, για τό ύφος του ελληνικού μεγαλείου στην εποχή του Περικλέους, για τό Βυζάντιο και τις αύγουστες του, τους πολέμους του και τις νίκες του κατά τής Ρώμης, για τους Πατριάρχας και τόν Φειδία, για τόν Γρόττε και τόν Μόρλεϋ, για πινακίδες καταστημάτων και για σελίδες τής μητρικής ιστορίας, για ψωμάδικα, μπουδρούμι, ξένους ρήτορας και φιλοσόφους, για διωγμούς τέκνων εν Ρωμυλία, άγκάλας μητέρων εν Μακεδονία και βιοπαλαιστας πλήρεις πατριωτικού μένους (sic), για μούσας έμπεπνευσμένας και τέρατα, τά όποια τρέφει ή είς θηριοτροφείον μεταμορφωθείσα πόλις του φωτός και του πνεύματος (πρέπει να είναι ενδιαφέρουσα μιά

μεγάλες πολιτείες, αναγκάζεται κανείς, για να προφτάση, να τό κάμη σύστημα και να μη δέρνη τά μυαλά του, δηλαδή άγάλια και άδιάκοπα συνάμα να κοπιάζη, επειδή κόπος και άφτό, είδημη τίποτα δέν κατορθώνεις και σκοτώνεσαι, όπως έλεγε πολύ φρόνιμα ο γιατρός, που κάτι θύνηται από σκοτωμούς. Στο μεταξύ όμως, σκοτωνόταν ή Κατινούλα που συχνά έμνησκε ώρα, κάποτε και δυό, προτού έρθη κ' ή σειρά της. Χολόσκανε ή καημένη, γιατί θάνυπομονούσε κάτω ή μικρή της άν άργούσε με τό παραπάνω, και τό ήξερε πώς τό παιδί, με τό δικιο του, σε τέτοια περίσταση, πομονή δέν είχε. Στριφογυρίζανε στο κεφάλι της οι λογισμοί και τό αίμα της έβραζε. Τής φαινόταν πώς τής πονούσανε τά νεύρα. Τί να καθεται και γιατί ναρχεται; Να πού θά χρειαστή να φύγη, χωρίς κανε να τή δη ή γιατρός. Άφτά δέν είναι ταχτικά πράματα. Κ' έτσι έτυχε τις περισσότερες φορές να ξεχάση ο καλός μας ο γιατρός τό δουλικό, να ξεχάση και όσα είχε συμφωνημένα με τάφεντικά τής Κατινούλας. Στο τέλος τή φώναζε. Πετιότανε μέσα ή καημένη, ολοκόκκινη, τό πρόσωπό της άνω κάτω, τά μάτια της γουρλωμένα, και άντίς να του μιλήση έφτύς για τήν ύγεία της, του έλεγε πώς πρέπει μάνι μάνι να πάη

να γυρέψη τή Μοιρίτα, σε να φοβότανε μήπως άξαφνα τή uaλλώση και ή γιατρός που άμέλησε τή δουλειά της, τόσο είτανε συνηθισμένη πρώτα πρώτα και πιο πολύ από κθετις άλλο, πιο πολύ και από τήν ύγεία της τήν ίδια, να συλλογιέται τή δουλειά της, τό μόνο της χρέος.

Τήν κοίταξε ο γιατρός με τάγαθό του τό χαμόγελο, ένα χαμόγελο γλυκό και φίνο, χαμόγελο άθρώπου μακρόπειρου και γυμνασμένου, που τό κατέχει δά πώς οι άρρώστοι τά παρακάνουνε, πώς δέν πρέπει να δίνη σημασία ο γιατρός σε όσα λένε μήτε να τους πιστέβη πάντα, μάλιστα τους φουσκοαρώστους, που άψε σήσε ή φαντασία τους παίρνει δρόμο. Γνωστό, κλασσικό πράμα στη γιατρική. Τί τήν έπιασε και χαλνξ τόν κόσμο για δεκαπέντε λεπτά που θάρογησ; Τά νεύρα. Γνωστό και τούτο. Άς κατέβαινε, τής ειπε να τήν καταπαύνη λιγάκι, και άς έφερνε και τή Μοιρίτα μαζί της· έτσι θά μπορούσε να προσμένη, δίχως να σταναχωριέται. Η Κατινούλα, που σάστισε σαν άκουσε τέτοιο λόγο, να κουβαλή τώρα και τή μικρή στο γιατρό, βουβάθηκε, δέν άπάντησε τίποτα. Και πάλε τήν κοίταξε ο καλός ο κ. Άμάρος με τό γλυκό του τό χαμόγελο, που έμοιαζε κιόλας να τήν περγελα με χα-

ρη, για να τής δείξη τάχα πώς τής έλεγε κάτι πολύ άπλό και άφτη δέν τό στοχάστηκε. Όστος με τις κουβέντες και τά χαμόγελα και με τή βίαση τή Κατινούλας, δέν πρόφτανε ο Άμάρος να τή ρωτήση για τό σημαντικώτερο, τήν ύγεία. Με τά συστά του τό νόμιζε ο Άρωπος, τό παρατηρούσε και με κάποια λύπη πώς ή Κατινούλα δέν του άφινε καιρό ούτε κανε για να τής συντάξη κανένα θεραπευτικό.

Οι βίζιτες άφτες οίρανε άποτελέσματα περιεργα και κάμποσο άχαμνά για τήν Κατινούλα. Ρίζωνε λίγο λίγο στο γιατρό μας τό μυαλό ή πεποίθηση πώς από τή φούσκα τής έργότανε άξαφνα και κάποια νεβραστίνεια. Οι νεβραστίνειες είτανε τότες μόδα, που να πής· είχε ο καθένας, κ' οι γιατροί πάλε, όσα δέν μπορούσανε να ξηγήσουνε άλλιώς, τά ξηγούσανε με νεβροπαθειες. Κι άλήθεια πολύ νεβρική καταντούσε ή Κατινούλα. Πώς να μήν καταντήσ; Δέν έπρεπε ναπορήση ο γιατρός. Σκπιζε δλαένα τό νεφρί της και άμα σάπιζει, άμα πρίσκειται ή μαζώνει, άμα δηλαδή φαρμακώνεται· άς είναι και τό πιο μικρό μέρος του κορμιού μας, άμέσως κάτι ψιλοψιλοψιλο δλητηριασμοί, σωρό σωρό τοξικά περεχύνονται σ' όλη μας τήν οικονομία. Ένοοείται παθαίνουνε και τά νεύρα. Οι πονοκεφαλοι μάλιστα

τέτοια πόλη· ἐγὼ οὔτε τὴν εἶδα ποτὲ μου, οὔτε νὰ τὴν ὄνειρευτῶ μπόρεσα).

Μιλᾶτε ἀκόμη γιὰ παρηγορίες εἰς γλώσσαν μελίρρυτον, ἠδύφθογγον, χαρίεσσαν, λουστρὸν, αἰσθησιν τοῦ καλοῦ ἢν ἔχουσιν καὶ νυκτερινὰ μαθήματα ἐν Παρθενῶν· γιὰ δηλητηριάσεις διανοιῶν καὶ διαρρήξεις ψευδομένων (ὅσοι δηλαδὴ λέν ψέματα, νὰ σκάσουν), γιὰ κινεῖς ἐγκληματίας, δολοφόνους τιμωρούμενους μὲ θάνατον καὶ γιὰ ἀσκησιν Ἀρετῆς, Σωφροσύνης, Δικαιοσύνης, (νομίζω πὼς διαβάζω Πρωταγόρα)· γιὰ ἔχθρικὰ στρατόπεδα, γιὰ τύφλωσιν καὶ μουσικῆς· γιὰ Ρουμῶν καὶ Κινέζων· γιὰ τὸν Ἑρμῆ (τοῦ Πραξιτέλους), γιὰ τὴν Ταναγραίαν, γιὰ κυρίως μετὰ περιλαίμιον καὶ ὑψηλοῦ πῖλου (γιατί ὄχι καὶ ἡμιψηλοῦ);, γιὰ κυρίας μὲ ἐσθῆτας παρισυνῶν ρυθμοῦ.

Μιλᾶτε ἀκόμη γιὰ πελέκεις μάτην ἀναζητουμένους εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ Ἰσάρεως ποταμοῦ, μὲς ἀνακοινῶντες ὅτι εἰσθε ἀπαίδευτος, λυπεῖσθε ἐτι μᾶλλον γιὰ τὰ χρήματα ποὺ καταξοδεύουν οἱ οἰκτεῖοι μου (εὐχαριστῶ ἐκ μέρους των γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ δὲν συνηθίζουμε νὰ δίνουμε λόγο γιὰ τὰ οἰκογενειακά μας)· ἀναφέρετε ἀκόμη καὶ τὸν Ἀριστείδην, τὸ πολιτικὸ καὶ φιλοσοφικὸ στάδιο, καὶ γιὰ νὰ τελειώσουμε, ἐπικαλεῖσθε τὴν πολιούχον Ἀθηνῶν.

Στὸ γράμμα σας μὲ ἀποκαλεῖτε ἀνόητον, ἐπειδὴ, ἀπλούστατα, δὲν ἐνόησατε τί λέγω. Λυποῦμαι γιὰ τὸ δεύτερον. Ὅσο γιὰ τὸ πρῶτον ἀρχίζω νὰ φαντάζωμαι πὼς μπορεῖ νὰ ἔχετε δίκιο· γιατί δὲν καταλαβαίνω τί διαβάζω. Ἡ μήπως δὲν φταίω ἐγὼ; ἢ μήπως τὸ λάθος εἶναι δικό σας; Ἀλλὰ νομίζετε λοιπὸν ὅτι ὅλα αὐτὰ—γιατί ὅλα εἶναι παρμένα ἀπ' τὰ γράμματα σας—λέγονται συζητήσεις περὶ γλωσσικοῦ ζητήματος; Ἀλλὰ, ἂν δὲν γελεῖμαι, il s'agit d'un chapon et non pas d'Aristote et de sa politique. Δὲν ξέρω γιατί μοῦ φέρατε στὸ νοῦ τὴν Plaidours τοῦ Ρασίν καὶ τὴν δημογραφία τοῦ Petit Jean. Ἀλλὰ ἀκριβῶς τὰ ἴδια λέτε παραπάνω. Ὅχι ἔλεγε κανεὶς ὅτι τὴν ἀντιγράψατε. Καὶ ἐκεῖνος ξεχνεῖται καὶ μιλεῖ γιὰ Ἀριστοτέλη καὶ πολιτικά, Μακεδόνας καὶ Πέρσας, γιὰ τὴν Ἰαπωνία, γιὰ τὴν ἀστάθεια τοῦ κόσμου καὶ τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὸ φεγγάρι καὶ τὸν ἥλιο. Δὲν βλέπω γιατί δὲν ἐπροσθέσατε τίποτε περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, περὶ τῆς μεταφοράς τοῦ νεκροταφείου τῶν διάμαρτυρομένων, περὶ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, περὶ ἰαπωνικῶν σχο-

λείων ἐν Καλιφορνίᾳ, ἀπεργιῶν καὶ ἀντιτορπιλικῶν, πλημμυρῶν τοῦ Σελινούντος, δανείου 20 ἑκατομμυρίων καὶ χρηματοκιβωτίου τῆς Βουλῆς, γιὰ νὰ ἔχωμε τέλειον πανόραμα παντὸς τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ κάθε φλέγοντος.

Δὲν εὐκαιρῶ δυστυχῶς τώρα νὰ σας ἐξηγήσω σὲ τί συνίσταται τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, οὔτε ἂν σας τὸ πῶ, εἰστε, καθὼς βλέπω ἐτοιμασμένοι καὶ σὲ θέσιν νὰ τὸ καταλάβετε. Στους μακροὺς φιλιππικοὺς καὶ στὴς ἀτελείωτες ἱερεμιάδες ποὺ τονίζετε ἐναντίον τῶν χυδαιστῶν, δὲν λέτε οὔτε γρῶ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ εἶναι εἶναι. Ἄλλως τε εἶναι καὶ περιττὸ νὰ τὰ ξαναλέμε, ἐπειδὴ ἡ σχετικὴ συζήτησις ἔχει πρὸ καιροῦ κηρυχθῆ ἀπεραιωθεῖσα καὶ λίγο ἀργὰ ἐσυλλογιστήκατε νὰ πάρετε τὸν λόγο· ὅλα τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἔχουν ἀκουστῆ καὶ ἔχουν γραφῆ· γιὰ ὅσους τὸ μελέτησαν, καὶ τὸ ἐκπρακολούθησαν, τὸ Νομοσχέδιον ἐψηφίστηκε καὶ μόνο στὴν κατ' ἄρθρον συζήτηση ἐπιτρέπεται ποὺ καὶ ποὺ ἀντιλογία. **Τί πρέπει νὰ γίνῃ**, εἶναι πιά γνωστό· **πὼς θὰ γίνῃ** τὸ καθεστὶ, ἐκεῖ δὲν εἶναι ὅλοι ἀκόμη σύμφωνοι καὶ αὐτὸ θὰ τὸ λύσῃ πρὸ πάντων ὁ χρόνος. Τὸ ζήτημα ἑκατάντησε πιά ἀπλῶς **ζήτημα χρόνου καὶ ζήτημα διαφωτίσεως τῆς κοινῆς γνώμης**.

Ζῆτε στὰς κλεινὰς Ἀθήνας, στὴν πόλιν τῆς Παλλάδος; ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἐπύρατε λοιπὸν χαμπάρι; καὶ ὅμως φαίνεται πὼς ἐνδιαφέρεστε· μόνο ἓνας μακρὸς λήθαργος δικαιολογεῖ, ἢ καλύτερα ἐξηγεῖ τὸ ἀργὸ σας ζῆλον. Καὶ οὔτε κἂν φαίνεστε νὰ καλοξυπνήσατε. Μιμούμενος λοιπὸν τὸ παράδειγμά σας δὲν θὰ μῶ καθόλου στὴν οὐσία τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ θὰ περιοριστῶ νὰ θίξω ἔτσι, ὅπως διόλου ἀκροθιγῶς, καθὼς θὰ λέγατε, μερικὰ ἀπὸ τὰ μοτίβα ποὺ παρενεῖρατε, καὶ εἰς τὰ ὅποια διαποικίλλεστε εἰς ὅλους τοὺς τόνους ἀφθονῶς βαριαταιόνες.

*

«Δηλοῦτε» ἐν τῇ διατριβῇ σας ὅτι τὴν νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα (αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς ὅρος γιὰ ἐκεῖνο τὸ ἀπροσδιόριστο ποὺ τιτλοφορεῖτε γλῶσσα τοῦ μανᾶθη—ἢ οἱ καημένοι καὶ αὐτοὶ) δὲν τὴν καταλαβαίνετε, ἐπειδὴ οὐδέποτε τὴν ἐσπουδάσατε, οὐδέποτε τὴν ἐγράψατε, οὐδέποτε τὴν ὠμιλήσατε (ὅσο γιὰ τὸ τελευταῖον θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἀμφιβάλλω· ἴσως νὰ μιλήτε σπῆτι σας ἐγγλέζικα, ἀλλὰ μὲ τὸν παπποῦ σας βάζω τὸ κεφάλι μου ὅτι μιλοῦ-

σατε ρωμαίικα)· τοῦτου ἐνεκεν θέλω ἀποπειραθῆ νὰ ἀναρριχηθῶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὅσο μπορῶ, ὅσον ἢμπορῶ, ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅσον ἐνεστι, ἐπάνω εἰς τὰ ἀκλόνητα θεμέλια ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐδραιωμένη (ἠδραιωμένη, θὰ ἔλεγα ἐγὼ) ἡ ἀθάνατος ἑλληνικὴ γλῶσσα· (ἀκλόνητα εἶναι· γιὰ βέβαιο ὅμως εἰσεὶ λίαν ὀλισθηρὰ, γιατί πολὺ εὐκόλῃ γλυστρᾷ κανεὶς).

Μὴ «φοβήθητε». Δὲν θέλω μεταχειρισθῆ τὴν γλῶσσαν ἐκείνην ἢπερ ὑπῆρξε πρὸ «τεσσαράκοντα αἰῶνων δόξης». Τὸ κηρύσσετε, εἶναι ἀληθές, ἐν πάσῃ σοβαρότητι, καὶ κατὰ θὰ ξέρετε γιὰ νὰ τὸ λέτε· καὶ ὅμως, μολονότι ἡ γλῶσσα αὐτῆ, ἢ πρὸ 40 αἰῶνων, ἔθηκε, πάντοτε καθ' ὑμᾶς ἐτὰ θεμέλια τοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας», μολονότι «τρανὴ ἀπόδειξις πρόκεινται αἱ ὁμολογίαι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, Γλάδστον, Πίττ, Γρόττε, Μόρλεϋ, Johnson (γι' αὐτὸ χωρὶς ἄλλο θὰ ἐστῆθη καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ πρώτου μπροστὰ στὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ πρὸ αἰῶνων σταματημένον τοῦ ρωλοῦ), μῶλον τοῦτο θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ παρατηρήσω προσηκόντως ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτῆ ἢ πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν (40 X 100 = 4000), δὲν εἶναι γνωστὴ εἰς ἐμὲ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γνωστοὺς μοι φιλολογικοὺς κύκλους. Τὸ σωτήριον ἔτος 2094 π. Χ. ἀπὸ τὸ ὅποιο μὲς βεβαιῶνετε ὅτι ἀρχίζει ἡ δόξα τῆς γλώσσης ποὺ γράφετε, δὲν μὲς ἀφησε μνημεῖα γραπτὰ, καὶ αἱ ἱστορικαὶ μοι γνώσεις αὐταὶ, ἄς εἶδον ὑμᾶς τιθέντας ἐν ἀμφιβόλῃ, οὐδεπώποτε μοι ἐπέτρεψαν νὰ σκεφθῶ περὶ ἐθνότητος ἑλληνικῆς ἐν τῇ λίαν μεμακρυσμένη ἐκείνῃ ἐποχῇ. Ὁμολογῶ ὅτι πρὸ τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς ἠγνόουν τί ἐστὶ Μόρλεϋ καὶ τί Johnson. Ὅν τώρα γινώσκω καὶ τὰς «ἄλλοις», ἀλλὰ τοσοῦτον γινώσκω ἢ ἀρχαιοτάτην γνωστὴν ἑλληνικὴν γλῶσσά ἐστιν ἢ ἐν τοῖς ὁμηρικῶν ἐξαμέτροις.

Ἄλλ' οὔτε καὶ καθ' Ὁμηρον θὰ εἶπω τι, οὔτε καὶ κατὰ Θουκυδίδην.

Ἐδῶ τώρα πρέπει νὰ εἶπω τι, δι' ἐν μικρὸν λάθος ὅπου κάμνετε. Ὁμιλεῖτε ἀληθῶς περὶ τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡσεὶ νὰ ἦτο τεταρταχουμένη ἐν φερέτρῳ ἢ κλωβῷ ἢ ὡσπερὶ νὰ περιφέρεται ἀνά μέσῳ τῶν αἰῶνων· μέσα σὲ κανέναν κάρρο. Ἄλλως γὰρ δὲν δύναμαι νὰ νοήσω τί ποτε σημαίνουν οἱ ὑμέτεροι λόγοι «ὑπῆρξε, ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρξῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα ἀμετάβλητος, ἀθάνατος, ἀκολουθοῦσα τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῆς πορείαν ἀνά μέσῳ τῶν αἰῶνων». Ἀληθῶς, ἀδυνατῶ νὰ πα-

οὶ ἀκατάπαφτοι δαιμονίζανε τὸ κορίτσι. Ἄνυπομονοῦσε ὡς καὶ γιὰ τὰ πῶ τιποτένια, δὲν τὸ κατάρθωνε νὰ βασταχθῆ, ἂν καὶ πάντοτε πολεμοῦσε νὰ τὸ κρύψῃ. Ἀπὸ φάνηκε μιά μέρα καὶ σ' ἓνα περιστατικὸ ἀσήμαντο ποὺ ἀκολούθησε κείνο τὸ χεῖμῶνα, τέλια τοῦ Μαρτίου.

Ἡ Ἄννα τὴν εἶχε στείλει στὰ Μεγάλα Μαγαζιά τοῦ Λούβρου νὰλλάξῃ μιά σκούπα ποὺ δὲν ἔκανε. Στὸ Λούβρον οὐ τὰλλάζουσαν ἔφευγα, μὰ ἡ Ἄννα ἢ καημένη μὲ τὴ συνηθισμένη τῆς ἀφρημάδα δὲν τὸ στοχάστηκε καὶ ἀφῆσε νὰ περάσουνε τέσσερις μῆνες προτοῦ πιστρέψῃ τὴν πραγματείαν. Δυσκολούτησιν λοιπὸν ἢ δουλειᾶ. Ἡ Κατινούλα σηκώθηκε, πῆγε πεζή. Ἐβρεχε. Βαστοῦσε τὴν ὀμπρέλλα τῆς μὲ τὸ ἓνα χέρι, μὲ τᾶλλον τὴ σκούπα ποὺ ἔζυγαζε κάμπουσο. Παρουσιάστηκε στὸ Μαγαζί. Τῆς εἶπανε νάνεβῆ ἀπάνω. Πέντε πατώματα. Μὲ τὸν πονοκέφαλον, μὲ τὴν κούρασιν, κόλασιν. Βρεμὲν κίβλας τὰ παπούτσια τῆς, τὰ πόδια τῆς ὑγρά, ποὺ γιὰ νεφοαβρῶστος εἶναι θάνατος. Ἐκεῖ ἀπάνω, στὸ πέμτο πάτωμα, ἔπιασε τὴς ἄμυδιες μ' ἓναν ὑπάλληλον, τοῦ ζήτησε τί τρέχει. Ὁ ὑπάλληλος θὰ τῆς ἀποκρίθηκε κατὰ τῆς χτύπησε ἀσκημα στάφτι, ἐπειδὴ νόμισε πὼς κατηγοροῦσε τᾶφεντικά τῆς, καὶ ἀπὸ τῆ

Κατινούλα δὲν τὸ σήκωνε. Τὸ πῆρε στραβά. Θύμωσε. Ὁ ὑπάλληλος, γιὰ νὰποφύγῃ τοὺς μελαδᾶδες, τῆς εἶπε νὰ κατεβῆ κάτω στὸ Κεντρικὸ Ταμεῖον, νὰ τοὺς μιλήσῃ. Κατέβηκε. Γύρο γύρο στεκότανε ἀπείροσ κόσμος. Δὲν μποροῦσε νὰ ζυγῶσῃ. Ἐστάσε στὰ κλάματα, δυνατὰ. Τραβήχτηκε τὸ πλῆθος. Σίμωσε τότες στὸ Ταμεῖον καὶ ἔρχισε νὰ τοὺς λῆ καὶ νὰ τοὺς λῆ, νὰ φωνάζῃ, νὰ λογαριάζῃ καὶ νὰ παραπονιέται πὼς τί καμῶματα εἶναι τοῦτα, νὰ βρίζουν ἓνα φτωχὸ κορίτσι, νὰ βρίζουνε καὶ τᾶφεντικά του; Ταραχτήκανε τόσο πολὺ ποὺ ἦρθε πιτῆδες ὑπάλληλος τὴν ἀβριανὴ ἀπὸ τὸ Λούβρον, νὰ τὰ σιάξῃ, νὰ ζήτησῃ καὶ συμπάθειον ἀπὸ τὴν Ἄννα γιὰ ὅτι ἐγίνε.

Ὅταν τᾶμαθε ὁ κ. Ἀμάρος, τὸ γλυκὸ του, τὸ μακρόπειρον ἐκεῖνο καὶ φῖνον χαμόγελό του πῆρε πιά κ' ἔδωσε. Ἄμῃ, μήπως δὲν τὸ κατάλαβε, μήπως δὲν τὸ διαγνώστικεσ ἀπατός του, προτοῦ ἀκόμη ἀκολούθησεν ἀφτά; Ἡσυχία καὶ μὲ καλοσύνη συμβούλεψε τῆς Ἄννας νὰ κατηχήσῃ κομμάτι τὸ δουλικὸ, ἐπειδὴ μὲ τὴν προσοχὴν γιὰτρέβουνται συχνὰ οἱ νεβραστένεις, κ' οἱ νεβράστενοι, μάλιστα σὺν εἶναι γυναῖκες, ἀφανίζονται μοναχοὶ τοὺς μὲ τὸ νὰ ἐρεθίζονται κάθε τόσο καὶ νὰ μὴ κυβερνοῦνε ἀρκετὰ τὸ θυμὸν τους. Ἀγάλια ἀγάλια συνηθίζει κανεὶς καὶ

πάβουνε οἱ ἀργητες, μὰζὶ τοὺς πῆρτε κ' ἢ θέμνη, γιατί, εἶσι πρόστεσε μὲ τὸ γαληνὸ του κ' ἔξυπνο χαμόγελο, ἔχουμε καὶ πυρετὸς τῆς ψυχῆς. Λίγη θέληση, λίγη ἀσκησις, καὶ στρώνουνε ὅλα. Γιατρικὰ τῆς διώριζε καμποσοῦτσικᾶ ἴδια τῆς ἔς προσπαθήσῃ πιά νὰ θεραπέψῃ τὴν ἀνυπομονησία, τὴν ἠθικὴν ταραχὴν τῆς.

Ἡ Ἄννα, ποὺ κάπως ἐφαριστήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ γιατροῦ, ἀφῶ ἔβλεπε τὴν κάτω κάτω πὼς δὲν πῆγαινε ἢ Κατινούλα τόσο ἀχαμνὰ, τῆς τὰ ζεδιάλισε λέξιν γιὰ λέξιν ὅσα τῆς εἶχε παραγγελέμνα ὁ κ. Ἀμάρος, τῆς εἶπε πὼς ἔπασκε ἀπὸ νεβραστένεια καὶ νὰ μὴ ἀφίνεταί, νὰ κρατιέται, ποὺ θὰ τῆς φελέσῃ πολὺ. Ἀπὸ ἴσως κίβλας νὰ τῆς τὸ εἶπε μὲ σοβαρότερον ὄφρος, σὴ μαθημένη ποὺ τὴν εἶδαμε νὰποξενᾷ πάντα τὸ ἐγὼ τῆς, γιὰ νὰ μὴ γίνεταί στους ἀλλοὺς ἐνόχλησιν ἀπὸ μέρος τῆς καμια. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι τῆς ἢ Κατινούλα καὶ ἀγανάχτησε φοβερὰ μὲ τὸν ἑαφτό τῆς. Ποὺ ἀπὸ τὴν ἀνόητην ἀβρώστια χαλνοῦσε τώρα φαίνεται καὶ ὁ χαραχτήρας τῆς. Ἀπὸ πιά μποροῦσε καὶ χρωστοῦσε νὰ τὸ διορθώσῃ. Βάλληκε νὰ προσέχῃ περισσότερο στὰ κινήματα τῆς ὡς καὶ στὸ μαγερεῖδ πᾶσκιζε νὰ δείχῃ πρόσωπον γελαστό. Δὲν τῆ βοηθοῦσε ὅμως ἢ Λουίζα

ρακολουθήσω τὸ νῆμα τῶν ἰδεῶν σας. Ἐνόμιζον ἄχρι τοῦ νῦν ὅτι ὁ Ἐρμῆς, εἴτε Κερδῶς εἴτε Λόγιος εἴτε ὀπωσθήποτε ἄλλως ὀνομαζόμενος ἦτο τὸ αὐτὸ πρόσωπον· νῦν ἔμωσ βλέπω ὅτι ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἀλλ' οὐδὲ γινώσκουσιν ὁ εἷς τὸν ἕτερον. Κρίμα!

Ἄν ὁ Κερδῶς εἶχε καμιά δόσοληψία μὲ κανένα Λόγιον, ἢ ἂν σας ἐτύχαινε ποτὲ νὰ ἀκούσετε κανένα μᾶθημα γλωσσολογίας, τότε θὰ ἐγινώσκατε ὅτι μόνον τῶν ζώων αἱ γλώσσαι δὲν ἀλλάζουν, καὶ ὅτι ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Πλάτων, οἱ Πατριάρχαι καὶ αἱ ἐν μέσῳ ἀτελευτήτων βασιάνων ἐκπνεύουσαι Ἑλληνίδες παρθέναι, ἂν δὲν εἶναι σύγχρονοι, δὲν γίνονται νὰ μιλοῦν τὴν ἴδια γλῶσσαν, τουλάχιστον ὅπως τὸ φαντάζεσθε. Ὡστε μὲ ἐκεῖνο πού λέγετε, ὄχι μόνον ὁ Λόγιος Ἐρμῆς δὲν εἶναι σύμφωνος ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀστρονόμος θὰ ἔχη ἀντιφράσεις μὲ τὸ «εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα».

(ἀκολουθεῖ)

Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΔΗΣ

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γράφειο καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Σακέτου (δόδος Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ), πωλοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἓνα καὶ 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, τὰκόλουθα βιβλία: τοῦ ΠΥΧΑΡΗ «Τὸνερο τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «Ἦλιος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΒΕΤΑΛΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμισσῶνης», «Μαζώχτρα καὶ Βρουκόλακας» καὶ «Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οἱ σκιές μου» — τοῦ Χ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ «Ὁ Μὲγ' Ἀλέξανδρος» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀναγνίστηρον» (δρᾶμα) — τοῦ ΗΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατριδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ παλιὰ καὶ τὰ Καινούρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸι καὶ πεθαμένοι» καὶ «Ὁ Ἄσματος» (δρᾶματα) — τοῦ ΔΟ. ΓΟΥ «Δάφνης καὶ Χλόης» (μεταφρ. Βουτιερίδης) — τοῦ ΕΥΡΥΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περγιαλίτη) — τοῦ ΣΟΦΟΚΑΝ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδερη).

Ἡ ΓΑΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλεξ. Πάλλη δρ. 2 καὶ φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ.

Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαμάρκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. γρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ.

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀνάπιστοι» — «Τρισυγγενή» — «Γράμματα» — «Ἀσάλευτη Ζωή», 6 δρ. ἀντίς 12 πού πωλοῦνται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Ἦν τῆς Ἐπαρχίης 6,50 καὶ γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ 7 φρ. γρ. δίχως ἄλλο ἐξόδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

Τὸ γράφειο τοῦ «Νουμά» προμηθεύει στοὺς συνδρομητὰδες τοῦ Ἐξωτερικοῦ ὅσπια βιβλία τοῦ ζήτησους, χωρὶς καμιά ξεχωριστὴ προμήθεια, ἐξὸν τὰ ταχυδρομικά.

Τόμοι περασμένοι τοῦ «Νουμά» πωλοῦνται μοναχὰ τοῦ Β', Γ' καὶ Δ' χρόνου 15 δρ. ὁ ἓνας. Τοῦ πρώτου χρόνου δὲν ὑπάρχουν.

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. γρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὀμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Μετρόδρομου (Ὀμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξόχρεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [δόδος Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βό' ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συνδρομὴ πλερώνεται μπρὸστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις — Ἐκλογικὴ ἀποτυχία τοῦ Τύπου — «Ἀκρόπολις» καὶ «Νουμάς» — Ἐπίσημα ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογῆς.

ΟΧΙ προκήρυξη τυπικῆ καὶ συνηθισμένη, ἀλλὰ κήρυγμα ἐθνικὸ εἶναι τὸ ἄρθρον τοῦ Φωτιάδη ποὺ δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα. Ὁ σοφὸς πατὴρ τῆς Πόλης καὶ δευτὸς πολεμάρχης τῆς Ἰδέας, ἐκεῖνος ποὺ τόσο ἀλύπητα κουργῆλασε τὸ ἀντικειμενικὸν μας σύστημα καὶ τόσο φωτεινὰ μᾶς ἐδείξε τὸ δρόμον τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας ἀναγέννησις στὸ σοφὸ βιβλίον του, ἔρχεται σήμερον, μὲ τὸ διαγωνισμὸν ποὺ προκηρύχθει, νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον ποὺ ἀρχίθησε δὴ καὶ δύο χρόνια ὁ «Νουμάς» μὲ τὸ διαγωνισμὸν τοῦ γιὰ Ρωμαϊκὸν ἄρραβητάρι.

Ὁ διαγωνισμὸς κείνος πέτυχε, ὄχι μόνο γιὰ τὸ γράφειον ἄρραβητάρι τῆς προκοπῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ βραβεῖον ἄρραβητάρι, ὅσα δημοσιεύθηκε στὸ «Νουμά» τὸ χρονοκρίτησαν καὶ ἀθροῖσιν ἔξοι στὴν ἀγῶνα μας, καὶ δασκάλου καθαρευουσιάνου ἀνόμου.

— Νᾶ, μὲ τίτιο βιβλίον ἔπρεπε νὰ μαθαίνει τὰ πρώτα γράμματα τὸ Ρωμαϊκόπουλον! εἴ ανε. Μὰ ποῖός κοτάει νᾶν τὸ μάσει καὶ στὸ σκολιό;

Στὸ σκολιὸ δὲ θᾶν τὸ μάσει κανένας· στὸ σκολιὸ θᾶ μπεῖ μοναχὸν τοῦ μᾶ μῆρα, ὅταν τὸ ἔθνος ἀνοίξῃ τὰ μάτια του καὶ σπᾶσει τῆς ἀληθείης τοῦ σκολαστικισμοῦ καὶ τῆς στενοκεφαλίας ποὺ τὸ δέκνυε χρονοδόρα σήμερον. Καὶ ἡ

μῆρ' αὐτὴ δὲ θάγγησι, καὶ δὲν πρέπει νάγγησι, νάγγησι— γιὰτὶ δὲ θάγγησιν νὰ γενοῦμεν διὰ μονομίας τὰγαθὰ πού μᾶς φιλοδώρησε ὁ σκολαστικισμός.

«Ὅσοι νιώσουνε τί πάθους κρῖβει ἡ προκήρυξις αὐτὴ», λέει ὁ Φωτιάδης, πρέπει νὰ μᾶς ποῦνε καθαρά καὶ ἔσπερα τὴ γνώμη τους πάνω στὸ σπουδαῖο αὐτὸ ζήτημα. Καὶ τοὺς πάθους αὐτοὺς, περισσώτερον ἀπὸ τοὺς δασκάλους πρέπει νᾶν τοὺς νιώσουν οἱ γονιοί· γιὰτὶ αὐτοὶ βλέπουνε ἀπὸ σιμώτερα τὸ στράβωμα καὶ τὴν στέρωσι τοῦ νοῦ καὶ τὸ παραμόρφωμα τῆς ψυχῆς πού παθαίνουν τὰ παιδιὰ τους στὰ Ρωμαϊκὰ σκολιά. Ἰδοὺ τί μᾶς ἔγραφε ἓνας γονιὸς τίς προάλλες: «Ὁ μικρός μου ὁ γιός ἀρχίθησε μαζί Ἑλληνικὰ σπῆτι κ' Ἑλληνικὰ ἀπὸ σκολιό, καὶ στὸ σπῆτι. Δὲν περᾶσανε δύο χρόνια καὶ μᾶ μῆρα νὰ τος καὶ μπαίνει καταναγκασμένος στὸ γράφειόν μου καὶ μοῦ λέει: «—Ἐγὼ, πατέρα, δὲν κάνω πιά Ἑλληνικὰ, δὲν καταλαβαίνω τίποτε;» Ὁ Ἀξέχαστος θᾶ μοῦ μῆνει ἡ μῆρα κείνη. Καὶ τὸβγαλὸ ἀπὸ τὸ σκολιὸ τὸ παιδί, γιὰτὶ τὸ παιδί εἶχε δικίον καὶ τὸ σκολιὸ ἄδικον».

Πόσοι γονιοί, καὶ ἂν δὲν ἴκοσαν ἀπὸ τὸ παιδί τους δασκάλους ὁ σεβαστὸς φίλος ποὺ μᾶς γράφει, δὲ θᾶν τὸ συλλογιστήκανε μοναχὸν τους καὶ δὲ θᾶ λυπηθῆκανε τὰ κακομοιρασμένα τὰ παιδιὰ τους; ποῖ στραβώνονται ἄδικα τῶν ἀδίκων, πού ἀποκοιτιάζονται, πού μαθαίνουν πράματα περιττά, ἔχει γιὰ νὰ ζήσουνε μ' αἰτᾶ, ἀλλὰ γιὰ νᾶν τὰ δεχάσουν ἢ θέλουνε νὰ ζήσουνε;

Ἡ προκήρυξις τοῦ Φωτιάδη ἀγγίζει ἓνα θέμα σπουδαῖον ποὺ ἀξίζει νὰ συζητηθῇ πλατιά· καὶ σὴν συζήτησις αὐτὴν κατεροῦμε νὰ κατεβῶν ὅλ' οἱ ἀληθινοὶ πατριῶτες, ὅλ' οἱ γνωστικοὶ ἀθροῖσοι, ὅλ' οἱ δασκαλοφραμακωμένοι Ρωμιοί. Μεγάλη εἶναι ἡ ἀνάγκη, μεγάλη καὶ βιασικὴ. Καρδὸς νᾶν τὸ νιώσουμε

Δε χαίρομαστε πού δὲν πέτυχε ὁ Γεννάδιος, γιὰτὶ καὶ ὁ Καλλιφρονᾶς πού πέτυχε δὲ μᾶς συγκινεῖ καὶ ὁ Ζυγομαλῆς νὰ πέτυχανε δὲ θᾶ μᾶς ἐνθουσίαζε. Χιρήκαμε μοναχὰ πού μὲ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Γενναίου τῆς ἔπαθε καὶ ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος, ἀπὸ ἀποδείχθηκε θεοφάνερὰ πᾶς πῶς οἱ φωνεῖς του δὲν πιάνουνε κ' οἱ μελοδραματικῆς του κορδῶνες δὲ συγκινούνε κανένα. Τῆς ἔκωσε πᾶς ὁ κόσμος καὶ δὲ τῆς πολυπιστεύει.

Ὅσοι ξέρουμε πῶς γράφονται οἱ φημερίδες καὶ ποῖα ἐλατήρια ταπεινὰ κουργῆζουσι τῆς περσώτερας ἰπ' αὐτίς (ἐξαιρέσεις βέβαια ὑπάρχουν παντοῦ καὶ πάντοτε), οὔτε τὰ παινέματά τους οὔτε τῆς κατηγορίας τους πιστεύουμε, μὰ τὰ φιλοσκοκινίζουμε ὅλα νὰ δοῦμε ἂν ὑπάρχει καὶ σπυρὶ σιμιγᾶλι μῆς στὸ τῶς πίτουρον. Τὸ ἴδιο φαίνεται ἀρχίθησε νὰ κάνει καὶ ὁ λαὸς κ' ἔτσι ἡ ἀποτυχία τοῦ Γενναίου μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ἀποτυχία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ τύπου.

Ἡ «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» τῆς περασμένης Κυριακῆς ἀνακάλυψε πῶς ὁ «Νουμάς» πολέμησε τὸ Γεννάδιον, γιὰτὶ ὁ Μεσσίας τῆς «ἐτόλμησε τότε εἰς τὰ Εὐαγγελικὰ δι' ἐπιστολῆς του εἰς τοὺς «Καιροῦς» τοῦ Λονδίνου νὰ μὴ ταχθῇ μὲ τὸ

καὶ τῆς φερνότανε ἀκόμη πῶς ψυχρά. Ζηματίστηκε φαίνεται ἡ νύφη μὲ τὴν νεβροστένεϊα. Λαίπὸν ἔτσι; Καλὴ ἀρρώστια εἶναι ἀφθῆ; Καπρίτσια καὶ παρκενιές. Πᾶνε οἱ ἐλπίδες. Πᾶνε πού πᾶνε. Δὲ γελιέται γιὰτὸς σὴν τὸν κ. Ἀμάρο.

Πίστην στὸν κ. Ἀμάρο εἶχανε ὅλοι τους καὶ δὲν πρέπει νὰ θαρροῦμε ἀπ' ὅσα ξεῖστορήσαμε πῶς πίστη δὲν ἔβλεπε ὁ κ. Ἀμάρος. Μπορεῖ νὰ μὴ σκότωνε τὰ μυκᾶ τὸ μὲ τὴν Κατινούλα. Μὰ τὸ λεγόμενον ἐπαγγελματικὸν χρέος ἔχει μεγάλη δύναμιν στὴ Γαλλία, δηλαδὴ τὸ χρέος σου ἐκεῖνο πού πρέπει πάντα νὰ τὸ κάμης, γιὰτὶ τὸ ἀπάγγελμά σου τὸ γράφει. Ὁ κ. Ἀμάρος μάλιστα θάπορευσε ἂν ἔξαφνα πῆγαίνες νὰ τοῦ πῆς πῶς ἀμελοῦσε τὴν Κατινούλα, ἐπειδὴ κ' εἶτανε δουλικὸν, καθὼς τὴν ὠνόμαζε καὶ ὁ ἴδιος, σὰ νὰ μὴ γινώριζε ἀπὸ χρόνια τὸ νόμῳ τῆς. Καὶ τόντις ὁ ἀγαθὸς μᾶς ὁ γιὰτὸς πάθαινε κάτι πού θὰ τἀποκαλοῦσαμε παράξενο, ἔ δὲν τὸ πάθαινε ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς. Τόσο φυσικὸ μᾶς εἶναι κάποιον ἀσύνειδό μᾶς καταφρόνιον ἢ σὴν προτιμάτε κάποιον ἰδιαιτέρην ἀκαταδεξιά πρὸς ἄτομον παρκαταίνης σειρᾶς, εἶναι μέσα μᾶς ἡ περηφάνεια τόσο βαθεῖα βιζωμένη πού τὸ κταφρονοῦμε καὶ δὲν τὸ ξέρουμε. Διγώτερον θὰ φροντίσουμε γι' ἀφτὰ παρὰ γι' ἀ-

τομα τῆς σειρᾶς μᾶς καὶ ὅταν τύχη καὶ φροντίσουμε, θάπατιήσουμε κίολας ξεχωριστὴ βρωμοσῶνη, πού δὲ μᾶς περᾶ, τουλάχιστον μὲ τὸν ἴδιον τρόπον, νὰ τὴν ἀπατιήσουμε ἀπὸ τοὺς δικούς μᾶς. Δὲ φροντίζουμε καθαρὸν ἔβεργετοῦμε. Ἡ ἀθροπότης γιὰ μᾶς ἔπρεπε νᾶναι διαιρεμένη σὲ δύο μερίδες, δίχως νὰ γυρέβουμε τάξεις κοινωνικῆς, σὲ παθιασμένους καὶ φυγισμένους. Τοὺς πρώτους ἔπρεπε νὰ δουλέβουμε, νὰ τοὺς ἀνγνωρίζουμε γι' ἀνώτερος; τοὺς δευτέρους, νὰ τοὺς ἀγαποῦμε καὶ κεινοῦς, ἅμα ἡ ἀγάπη μᾶς τοὺς χρειασθῇ. Μὰ ὁ κόσμος ἀλλιῶς τὰ κανόνισε τὰ πράματα, χωρὶς καὶ νὰ τὸ φταίῃ. Ἐνα βόχο, ἓνα καπέλλο, ἓνα φέριμον κ' ἓνα βῆμα κάποιος ἀρκούνε γιὰ νὰ σοῦ ἀλλάξουνε γνώμη καὶ καρδιά. Βέβαια πῶς ὁ κ. Ἀμάρος, σὴν ἔτρεχε στῆς κ. Ἄνας; καὶ σὴν πρόσμενε τὴν Κατινούλα στὸ σπουδαστήριον του, τίς ἔβλεπε μὲ διαφορετικὸν μάτι καὶ τίς δύο. Κυρία ἢ μᾶ, δούλα ἢ ἄλλη. Κύριος ὅμως καὶ ὁ γιὰτὸς. Τὸ κάτω κάτω ἴσως καὶ τοῦτο μᾶς τὸ φέρνει ὁ νόμος τῆς συντροφιάς, ἴσως ἡ δύναμιν τῆς συμπάθειας, ἴσως ἡ συναθροπία, ἴσως ἡ ψυχοπονεία μᾶς τὸ θέλει, καλῆτερα νὰ τὰ ταιριάζουμε καὶ πῶς ἔφκολα μὲ κεινοῦς πού μᾶς μοιάζουνε, καὶ νάδικοῦμε τοὺς ἄλλους.

Ζήτημα δὲν ὑπάρχει πῶς τέτοιο ἀξεδιᾶλυτον αἰσθημα εἶχε μέσα τοῦ ὁ κ. Ἀμάρος γιὰ τὴν Κατινούλα. Μὰ γυρέβε κίολας, γυρέβε νὰ μᾶθη ἀπὸ τί ἔπασκε τὸ παιδί, νὰ τῆς διορίσῃ καὶ τὰ κταλληλα γιὰτὸς. Ὁ γιὰτὸς πάντα συλλογιέται τὴ γιὰτὸς τῆς, ὅπως τοὺς στίχους του ὁ ποιητῆς ἢ ὁ παρκενιῆς τὰ παπούτσια του. Ἀκόμη καὶ τὰ δὲν πῆγαίνε σπῆτι τοῦ ἡ Κατινούλα, κάποιος, ὅταν ἔδειάζε, προσπαθοῦσε νὰ καταλάβῃ καλὰ καλὰ τὴν ἀρβῆστια κ' ἐνοιῶθε μοναχὸς τοῦ πῶς δὲν τὴν καταλάβαινε, ἀπὸ μὲ τὴν θεραπευτικὴν του δὲν κταρωθῶνε ὡς τώρα νὰ τὴν γιὰτὸς. Ἦν τοῦτο χαροῦσε σὴν τὸ στοχαστήκε πῶς μπορεῖ νᾶτανε καὶ νεβροστένεϊα. Τοῦ Λούβρου τὸ ἱστορικὸν τὸν ἠσύχασε μῆς στιγμῆ, γιὰτὶ τοῦ ἔδινε δικίον. Καὶ πάλε ὅμως δὲν τᾶβγαζε πέρα. Δὲ φελοῦσανε τάντινεβροστένεϊα πού τῆς παρᾶγγελε. Ἀξάρνη κτα: ἀκολούθησε ὅλους διόλου ἀληθμόνητον πού τοῦ ἦρθε τὸ φῶς.

Ὁ ἀδερφός τῆς Κατινούλας ἔπεσε ἀρρώστος βεβρῆ. Τυχαίνει συχνὰ στὴ ζωὴ νὰ λέμε πῶς ὁ τάδες εἶναι γίγαντας σωστὸς, κοτζῆμ παλληκᾶρι, καὶ ἀδύνατον νὰ πάθῃ τίποτις. Τὸ λένε μαζί μὲ τὸν κόσμον καὶ τὰ παλληκᾶρια: ἴσως γιὰ τέτοιο λόγον τοὺς φαίνονται καὶ τὰ δάδνατα δυνατὰ· πρᾶμα δὲν εἶναι πού

μέρος του Ψυχάρη και του Πάλλη, αλλά να πολεμήση αυτούς και την γλώσσαν τους».

«Αδικο ή «Ακρόπολη» δεν έχει; μα θαρούμε πως τότε το μεταφρασμένο Βαγγέλιο δημοσιεύτηκε στην «Ακρόπολη» κι όχι στο «Νουμά»—που πάει να πει πως τότε ή «Ακρόπολη» δεν έβριζε τον Ψυχάρη και τον Πάλλη και τη γλώσσα τους, αλλά το Γεννάδιο. Μήπως λέμε ψέματα; «Μωρέ τύπος!» που λέει και λόγου της.

*

ΚΑΠΙΟΣ φίλος τη Δευτέρα βραδι μās έστειλε στο γραφείο μας το ακόλουθο σημείωμα:

Έπίσημα αποτελέσματα της εκλογής

Γεννάδιος—Όχι βουλευτής.

«Εσπερινή»—Παράγγειλε στην Εύρωπη καινούριο πιεστήριο.

«Πατρίς»—Επλήρωσε μερικά της χρέη κτλ.

Το πρώτο είναι βέβαιο. Τάλλα δυό λέγονται, μα μπορεί νίναι κχι ψέματα δέν ξέρουμε.

Ο ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΥ

Τό περασμένο Σαββάτο είμουνα στο μάθημα του κ. Χατζηδάκη. Στην αρχή αρχή είπα: Δόξα νχει ο Θεός. Ο Χατζηδάκης έλεγε εκείνο που θάλεγε στη θέση τον κάθε σοβαρός και τίμιος επιστήμονας.

Έλεγε πως δέν πρέπει να νομίζουμε βλαβερό τον άγώνα για το γλωσσικό ζήτημα. Ένας παλαιός έλεγε αό πόλεμος πάντων πατήρ» και από τον πόλεμο πάντα καλό μπορεί νάβγχι. Είπε ακόμα, πως δέν πρέπει να πάρουμε για προδότες εκείνους που έχουνε αντίθετη ιδέα, έχοντας πάντα υπ' όψη, πως και κείνοι φροντίζουνε για το καλό, όπως κ' εμείς. Κ' έτσι να μη πολεμούμε με βρισιδία, παρά με λογικά και σωστά έπιχειρήματα. Ως εδώ καλά.

Κατόπι όμως στο ίδιο μάθημα, — ξεχνώντας το τί είχε πει, μās ώνόμασε χυδαιομανείς, βρίζοντας με μιá λέξη και μās και τη γλώσσα. Είπε πως ο Νουμάς πάγει χάρισμα σ' όλους τους καθηγητάδες της Έβρώπης, ίσως επειδή νόμισε πως ο «Νουμάς» είναι τα δικά του τα «Πάτρια» που πάνε χάρισμα σε 20 χιλιάδες ανθρώπους, κι ο Δαμβέργης παίρνει ξεχωριστά 300 δραχμές το μήνα. Ο «Νουμάς» δέν πάει χάρισμα σε κανένα, ούτε στους συνεργάτες του ακόμα. Ο «Νουμάς» πάει χάρισμα μόνο σ' 4 έπίσημους καθηγητάδες, κι άφτό για τιμή, στον Krumbacher δηλαδή, στον Hesseling, στον

Thumb και στον Dieterich. Ο «Νουμάς» δέν έχει έξοδα ύπερσείας, μήτε μιá δεκάρα, και το φύλλο ακόμα το διπλώνει ο ίδιος ο Ταγκόπουλος με τον ύποφαινόμενο και μερικούς άλλους φίλους, δικηγόρους, φαρμακοποιούς και φιλόλογους. Παρακαλούμε το Χατζηδάκη να μās δείξει τον πέμτο καθηγητή που παίρνει το «Νουμάς» στην Έβρώπη χάρισμα.

Τη γλώσσα των αίθουσώνε δέν άναφερε. Μās είπε όμως να γράφουμε όπως θά μιλούσαμε σε γυναίκες, χωρίς να μās κοροιδεύουνε για έλληνικούρες και να μās γελάσουνε για χυδαίες λέξεις. Η γλώσσα των αίθουσώνε, όπως ξέρετε, είναι δυό λογίων. Η μιá είναι δλότελα γαλλική, κ' ή άλλη που συσταίνεται είναι εκείνη που άναφέρει στις «Γλωσσολογικές μελέτες» του Σελ. 351—2. Να τί λέει εκεί: «Τούναντιον ο κ. συγγραφεύς του έν σελ. 77—8 Χορού του κ. Άσημάκη δέν έπιτηθεύει να δμιλήση καθαράν και δμαλήν την δημοτικήν, άλλ' άναμιγνύει, καθά και ή λαλούσα κοινωνία, και άρχαία και νέα και ξένας ένι λέξεις, και όμως... δέν παρέχει εις ήμās την έντύπωσιν του ξένου και άήθους, διότι άληθώς ούτω περίπου λαλούμεν». Θέλετε κ' ένα παράδειγμα; Όρίστε: Άφτις τίς ήμέρες δέ διάβασα έφημερίδα. Je ne sais pas τι μου συμβαίνει. Καμαρώστε το Χατζηδάκη και τη γλώσσα του.

Είπε κ' ένα άλλο άκόμα. Πως λέμε παραγγελιά, δέν μπορούμε όμως να πούμε και άγγελιά και εισαγγελιά, όπως θέλουν άφτοι (οί χυδαιομανείς), παρά άγγελία και εισαγγελία. Μās ο Δάσκαλός μας ο Ψυχάρης κι' όλοι εμείς έχουμε τόσα σέ ία, που είναι και ντροπή να του άπαντήσουμε σ' άφτό που λέει, και να γυρέδουμε με φανάρι να δείξουμε τον ήλιο.

«Ηθελα να μάθω ένα πράμα μονάχα, αν οι δδηγίες που έδωκε στην Πανεπιστημιακή νεολαία για τον άγώνα το γλωσσικό συμφωνούνε με το βρισιδι που μās έδωσε στο ίδιο μάθημά του και μās είπε χυδαιομανείς και μ' άφτις τίς συκοφαντίες κι άλλες άκόμα, που βαριέμαι και να τις γράψω».

ΧΑΡΑΛ. ΑΝΤΡΕΑΔΗΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Έν τούτοις όμως ή Διεύθυνσις των Γυναικείων φυλακών, επειδή ή τέως θαλαμηπόλος, έχει το εύτύχημα να ήτο παλαιογιάνης, δια τούτο της δίδεται διπλή μερίς φαγητού, τρώγουσα δύο μπριζολάκια μετά κύων εις κάθε γεύμα της και των σχετικών παραρτημάτων.

(«Ακρόπολη» 21 του Γενάρη σελ. 1, στήλ. 6).

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

Μιá φορά είτανε δυό γειτόνισσες. Η μιá είταν άρχόντισσα, κ' ή άλλη φτωχή. Φώναζε ή άρχόντισσα τη φτωχή και της έζύμωνε: ύστερα της έδινε για πλερωμή μιá φούχτα άλεύρι, και πήγαινε αυτή στο σπίτι της κ' έκανε χυλό και πότιζε τα παιδιά της. Μ' εκείνο το χυλό πάχυναν τα παιδιά της φτωχής και σαν τήβλεπε ή άρχόντισσα ζούλευε. Μιá μέρα άποκότησε και ρώτησε τη φτωχή: Δέ μου λέε, γειτόνισσα, τί κάνουν τα παιδιά σου και παχαίνουνε, να το κάμω κ' εγώ; (τα δικά της είτανε ζαρωμένα και κίτρινα). Νά, λέει αυτή. Το άλεύρι που μου δίνεις το κάνω χυλό και τα ποτιζω. Άλλο τίποτα.

Σαν τήκουσε ή άρχόντισσα, φαγώθηκε από το κακό της. Έγώ, λέει, είμαι αίτια χωρίς να το ξέρω, και παχαίνουν αυτήν τα παιδιά; Άς πκρατήσω άπ' αυτό το ψυχικό. Κι από τότες παράτησε, και δέν της έδινε τάλεύρι, μήτε τη φώναζε πιά να ζυμώση. Η φτωχή ή καημένη σαν είδε πως της έκοψε το κεσμέτι των παιδιών της, γύριζε από δω κι από κεί και μάζευε ό,τι έβρισκε και ταγίζε τα παιδιά της.

Μιá μέρα δέν είχαν πιά διαγκωατιά ψωμί, μήτε άλλο τίποτα. Πήρε τα μάτια της αυτή και διάβαινε. Πήγε, πήγε, βρήκε μιá σπηλιά, πολύ άλάργα από το χωριό της, κ' εκεί μέσα καθόντανε δώδεκα παληκάρια. Είταν οι δώδεκα υί μήνες. Καλημέρα σας, παιδιά, λέει αυτή. Καλώς τη γριούλα. Που είσουν εδώ, τέτοιον καιρό μές στο κρύο; Άχ παληκάρη μ', λέει πάλε αυτή. Για τα παιδιά του κανείς μήτε κρύο βλέπει, μήτε βροχή. Όλα τήψηφώ. Έλα θειά, να σε ρωτήσω ένα λόγο, μα να μου πής την άλήθεια, λέει ο πρώτος. Ποιός μήνας σ' άρέσει πιο πολύ; Άμέ ποιόνα να πώ πρώτα, και ποιον ύστερα, λέει αυτή, που καθένα; έχει και τα καλά του; Κι άράδιασε πιά τίς χάρες όλων, μιá μιá, και τους κατακαυκήθηκε, χωρίς όμως να ξέρει, πως αυτοί είταν οι μήνες.

Σαν τήκουσαν τα παληκάρια, τα έκαμαρώσαν της γριάς τα λόγια. Παίρνουν τη σακούλα της που είχε μαζί της για να μαζέψη χορτάρια και ζύλα, να πάη να ταγίση και να ζεστάνη τα παιδιά της, και τη γεμίζουνε φλουριά. Ύστερα τίς δίνουν και της παραγγέλνουνε να πάη στο σπίτι της, να σφαλίση καλά την πύρτα της, κ' ύστερα να νοίξη τη σα-

να τους τραμάζει και τα καταπιάνονται όλα. Ο Πέτρος μήτε τήπεινε με το νου του πως μπορούσε να βρωσθήση. Τόσο φιλότιμο είχε που άφτό δέν το παραδεχότανε, κ' ένα κρουλόγημα, ή έλάχιστη άδιαθεσία του έρχόντανε σαν προσβολή, σα να γύρευε κανένας να τον πειράζει, να τον άτιμάση του λόγου του, το γίγαντα, να τον άποδείξη για μικρότερο, για παρακατιανό, γι' άποσκουπίδο. Δέν είχε άδικο με το παραπάνω το παιδί: μικρομα, όπως κι αν είναι, της ψυχής μας ή άβρώστια, παρακάτιασμα της άξιας μας, άποσκουπίδιασμα της ανθρώπινης ενέργειας, και πιθανό ναρθή καιρός όπου ο άνθρωπος, με τον πολιτισμό, με την έπιστήμη, με τη θέληση, θα θελήση, θα ζετινάξη από το λαϊμό του την άρχιγέννητη σκλαβιά. Ωςπου ναρθή όμως ο χρυσός ο καιρός της ύγείας, χάθηκε κι ο Πέτρος.

Ίσια ίσια το καλοκαίρι όπου άρχιζε ή Κατινούλα στην έξοχή να νοιώθη τους πρώτους πόνους, του νεφριού της και της φούσκας, ο άδερφός της, που στο Παρίσι φύλαγε το σπίτι μόνος του, έκαμε από προαίρεση καλή κάτι που του κόστισε φοβερά. Μιá μέρα ζέσπασε δεινή άνεμοζάλη, βροχές, χαλάζια κι άστροπελέκια. Μάνιζε τόσο άγρια ή πόρα που βάγισε και τσακίστηκε σε δυό κομμάτια ένα μεγάλο-

δέντρο του μπαξέ. Ο Πέτρος είτανε δούλος άφωσιωμένος κι άγαπούσε τάφρεντικά του. Φοβότανε κιόλας τον κ. Όλπιόση, όπως τα ζώα φοβούνται, χωρίς να ξέρουνε γιατί, από σέβας προς τον άνώτερο. Το νόμισε και για χρέος του να διορθώση κάπως τη ζημία που έγινε στον μπαξέ, άφού εκείνου τον μπιστεφτήκανε. Το δέντρο τάφρικισιμο βρισκότανε άποπρός στο παράθυρο του εργαστηρίου. Δέν μπορούσε να τάφήση έτσι. Πήρε να το πριονίση, να το σιάξη, να το ξανακάμη δέντρο, κλαδέβοντας τα παθιασμένα τα κλαδιά, συγυρίζοντας τάλλα. Ως εδώ, πολύ φρόνιμα. Ένώ πριονίζε όμως, ένω κουβαλούσε και δούλεβε δούλεβε, με τα στήθια ξεγυμνωμένα, μ' ένα πουκάμισο μονάχα, ή βροχή που είχε πάψει, ζανάπιασε ακόμα πιο δεινή. Έπεφτε κ' έπεφτε άπάνω στον ήδρο του. Άφτός, έννοείται, τίποτα. Δέν το κουνούσε. Να τελειώση, κ' έπειτα βλέπουμε. Τι θά πη μιá βροχή για έναν Πέτρο;

Τό κατάλαβε γλήγορα—ή πιο σωστά δέ θέλησε να το καταλάβη. Για δεκαπέντε μέρες, φαγι δέν μπόρεσε να δη στα μάτια του. Όρεξη καμιά. Λίγο ψωμί και τυράκι. Έτσι, για να βασταχτή. Φωτιά το κεφάλι του. Η κρύο κρύο, και ψύχρα που τον περιέχυνε. Περπατούσε με κόπο στην άβλή. Σά μου-

διασμένος. Ζιλιζότανε δζω, με τον άέρα. Βα:έθηκε, κλειδώθηκε στην κάμερή του. Δέν έβγαίνει. Ύστερις από δεκαπέντε μέρες, φώναζε μιá γειτόνισσα, τη Ρόζα, να κουβεντιάσουνε. Ο Πέτρος άγαπούσε τη γυναίκα του με άγάπη βουδή, σκλαβικη. Ξεφρενιασμένη Έλειπε τότες όμως ή Λουίζα στο Καμανοκόρφι κ' ή στήρησή της του έφερνε πολύ περισσότερη πλήξη από την άβρώστια την ίδια, που πολεμούσε κιόλας να την κρύψη ως και στον έαφτό του. Άσιπόν άμα του φάνηκε πως έγινε πιά καλά, θέλησε να πιάση τίς δμιλίες με τη Ρόζα, ίσως και του ζήτηση νέα της γυναίκας, για να μην έχη τάχα την ντροπή ναρχίση άφτός, παρά να τα πούνε, ήταν άρχιση του λόγου της. Μās ή γειτόνισσα του ζήτησε πρώτα πρώτα νέα δικά του, γιατί μόλις τον αντίκρουσε και σάστισε με την όψη του. Χλωμός, κκτασπος, λιγνεμένος, μ' ένα ήσυχο παιδιάτικο χαμόγελο άσυνθηστό του και που δέ σου θυμίζε δόλου το ύφος του εκείνο το παλληκάρικο και κάπως άγριο. Κουβαριασμένος στο κατώφλι δζω της κάμερης του πιο πολύ παρά κηθισμένος, μέσα στην άβλή τη μεγάλη, έμοιαζε σωστό όμαδί. Τον πλάγιασε ή Ρόζα μάνι μάνι στο κρεβάτι του, τον κουκούλωσε, του έδωσε βόδι, του έδωσε και ζεστά, να

κούλα. Σάν που τής είπαν έτσι τ'έκαμε ή καημένη, και σάν είδε πως άντ'ς ξύλα και χορτάρια χυθήκανε φλουριά μές από τήν σακούλα, κόντεψε να τρελλαθῆ απ' τή χαρά της. Σηκώνεται τότες και πηγαίνει στη γειτόνισσα της τήν άρχόντισσα, και γυρεύει τὸ σινίκι της για να τὰ μετρήσῃ. Τί θα κάμης τὸ σινίκι εσύ; τής λέει ή άλλη. Κομάτι σιτάρι πῆρα και θα τὸ μετρήσω, λέει ή γριά. Πιάνει ή κακιά ή γειτόνισσα κι αλοΐφει μίλι στὸ σινίκι ἀποκάτω, ὕστερα τής τὸ δίνει. Πάει ή καλή ή γριά, μετρά τὰ φλουριά, τὰ βάζει μέσα στὸ σεντούκι της, ὕστερα παίρνει τὸ σινίκι, τὸ πάει τής άρχόντισσας. Γυρίζει ή άρχόντισσα τὸ σινίκι ἄνω κάτω, βλέπει ἕνα φλουρι κολημενο. Ρωτάει, πού τὰ βρήκες εσύ τὰ φλουριά και τόσο πολλά, πού τὰ μετράς με τὸ σινίκι; Καθίζει ή καλή ή γριά και τὰ λέει κατά πως γίνανε με τήν άράδα. Τ' ακούγει ή άλλη, δὲ μιλά τίποτις.

Σηκώνεται τήν αύριανή, παίρνει μιὰ σακούλα, ἴσια στὴ σπηλιά. Καλημέρα, παιδιά! καλῶς τήν κερά. Κι αὐτὴ δὲν ἤξευρε ποιοί εἶταν. Πού ἦσουν, τὴ ρωτᾷ πάλι ὁ πρώτος, πέρασέ τὸ τέτοιο καιρό; Πού να εἶμαι, λέει αὐτὴ Πάγωσα στὸ δρόμο μές στὰ χιόνια, νάρτω να μαζέψω καμπόσα χορτάρια, να ταγίσω τὰ παιδιά μου. Δὲν μου λές, κερά, ποίος μήνας σου άρίσει απ' ὄλους; Ποίος να μ' άρέσει; λέει αὐτὴ. Ὁ Γενάρης; Κακὸ χρόνο νάχης πούναι ὄλο χιόνια και βροχές. Εἶπε πιά για ὄλους ἕνα σωρὸ καταφρόνια και ψεγάδια. Ὁ ἕνας πως κάνει κρύο, ὁ ἄλλος πως κάνει ζέστη και καίγει τὸν κόσμο και πάει λέονταξ. Δός μου, λέει αὐτός, τὴ σακούλα σου. Παίρνει τὴ σακούλα της, τὴ γεμίζει φείδια, ὕστερα τὴ δίνει σφιχτά και τής λέει: Πάρε την, κι ἄμε στὸ σπίτι σου και σφάλισε καλὰ τήν πόρτα και τὰ παραθύρια σου, ὕστερα ἄνοιξέ την. Πιάνει αὐτὴ με χαρὰ τὴ σακούλα, πηγαίνει, βγάζει τὰ παιδιά της ὄξω ἀπὸ τὸ σπίτι για να μὴ δοῦν τί θα βγαλῆ μές ἀπὸ τὴ σακούλα, σφαλνᾷ τήν πόρτα και τὰ παραθύρια, κόβει τὸ σκοινί, τί να δῆ! Φυσοῦν και βγαίνουν ἀπὸ μέσα μιὰ κουθάρια φείδια, κι ἄλλα τυλίγονται στὸ λαιμὸ της και δὲν τὴν αφήνουνε να φωνάζη, ἄλλα στὰ χέρια της, ἄλλα στὰ πόδια της, κι ὄσο να πῆς τρία, τὴν ἔφαξαν κι ἄφησαν τὰ κόκαλά της μονάχα. Ἡ ζούλια κ' ή κακία της αὐτὰ τής ἔφεραν. Ἐμεινε κ' ή άλλη ή καλή και ζῆ και βασιλεύει με τὰ παιδιά της και με τὰ γγόνια της.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΑ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἐπὶ Πέμτη δὲ Πέμτη.

Ἐπιμετοχὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

- Σκοτωμοί. Ἀθήνα 4, Ἐπαρχίαι 10.
- Λαβωμοί. Ἀθήνα 8 (ἕνας ἀπὸ κάρρο κ' ἕνας ἀπὸ κάρροτσα), Περαίας 6 (ὁ ἕνας κάρροτσα), Ἐπαρχίαι 4.
- Κλεψιές. Ἀθήνα 6, Περαίας 4, Ἐπαρχίαι 3.
- Ἀπαγωγές. Ἀθήνα 2, Ἐπαρχίαι 1.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἡ «Ἐστία» τής περασμένης Κυριακῆς δημοσίευσεν τὸ ἀκόλουθον χαριτολόγημα [μπρρρ], ἀπὸ τὰ συνηθισμένα της δά:

— Ἄἔπισημος διάψευσις. Παρεκλήθημεν ὑπὸ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ «Νουμά» να διαψεύσωμεν κατηγορηματικῶς τὸ ἀναγραφέν ὅτι ὁ κ. Γεννάδιος μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶναι καὶ Ψυχαστής. Ὁ «Νουμάς» διαιρηματικῶς ἀπεκρίθη.

— Ὅστε τήν παρακάλεσαμε να αναίρηται ἡ «Ἐστία» καμιά διαμαρτυρίαν, καὶ κατὰ θέαν ἔπεισε ὅτι «Ἐστία» ἀναγίσει τὴν κορυφήν της καταθέσει, γιὰ τὴν ἕξιν ἡμῶν ἀναγκάσει να τὴ λυθίσουμε και δὲν τὸ πιθυμοῦμε.

— Ὁ Γεννάδιος ἔβγαλε ἀπὸ τὴ στιγμή πού πάτησε τὸ «κλειδὸν Ἄστου» ἴσαμε τὴ στιγμή πού ἀπέφυγε, χίλιους τόσους λόγους. Ὁ Καλλιφρονᾶς δὲν ἔβγαλε κανένα κι ὅμως πέτυχε. Ἀπόδειξη λοιπὸν πως ἡ Ἀττικὴ τοῦ βουλευτῆδες της τοῦς θέλει μουγκοῦς.

— Εἶδαμε τὴ «Μελέτη» πού βγαλε ὁ Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τοῦ κ. Βικέλα. Ντίπ ἀμελέτητη κι αὐτὴ.

— Ὑστερ' ἀπὸ ἕνα δυὸ φύλλα θα δημοσιεύσωμε μὲ γίλο Βυζαντινὸν δῆγμα τοῦ Ἐρμῶνα, τὴ «Σκλήραινα».

— Στὸ φύλλο τής ἄλλης Κυριακῆς θα δημοσιεύσωμε τὸ τέλος τοῦ Ἀ'. βιβλίου τοῦ Θουκυδίδου, ἀπὸ τὴ μετάφρασιν τοῦ κ. Πάλλου.

— Τὴν περασμένη Κυριακὴν στὴν «Ἐστία» ἔδωκε ἔκτασιν ὁ ἀξιόβητος Σαμπρόλ για ἔξυπνος και δὲν πέτυχε. Κ' εἶσι τοῦ ἀκούειν ὅτι τὸς ἀπὸ τὴν ἀπὸ τὴν ἑμεῶν τῆς «Ἐστίας», πού τὸ δώσαμε στὸν περασμένον «Νουμά».

— Τὰ σαλιγκάρια πού δὲν μποροῦνε να φτάσουν τὸ λουλούδι, γεμίζουν τὴν ρίζαν του με τὰ σάλια τους. Αὐτὸ ἔκαμε κι ὁ Σαμπρόλ τὴν Κυριακὴν στὴν «Ἐστία» γράφοντας για τὸ «Νουμά».

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μ. Ζαβ. Κέρκυρα. Λάβαμε τὴ συνδρομὴ τοῦ 1907 κ' εὐχαριστοῦμε.— κ. Σπ. Κοντ. Κέρκυρα. Εὐχαριστοῦμε

για τὴ συνδρομὴ τοῦ 907 και για τὴς καλῆς εὐχίας.— κ. Σακ. Μιτυληνή. Λάβαμε φρ. χρ. 20. Τὰ 10 για ποῖόν εἶναι;— Κυρία Στ. Δελ. Λίβερπουλ. Λάβαμε τὴ συνδρομὴ τοῦ 907 κ' εὐχαριστοῦμε. Τὸ βιβλίον τὸ στείλαμε.— κ. Μαρπ. Τραπεζοῦντα. Λάβαμε τὰ χρήματα και σοῦ στέλλομε τὰ βιβλία.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεῖ ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, συγκαλεῖται τὴν 10)23 Φεβρουαρίου ε. ε. ὡραν 3ην μ. μ. ἐν τῷ Καταστήματι τής Τραπεζῆς ἡ ἑτησια τακτικὴ Συνέλευσις τῶν Μετόχων, εἰς ἣν παρακαλοῦνται να παρευρεθῶσιν οἱ κατὰ τὸ ἔθρονον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιούμενοι να μετασχωσιν αὐτῆς κ. κ. μέτοχοι και οἱ εἰδικοί τούτων ἀντιπρόσωποι.

Οἱ μέτοχοι ἀνωνύμων μετοχῶν, θέλοντες να λάβωσι μέρος εἰς τὴν τακτικὴν ταύτην συνέλευσιν, ὀφείλουσι κατὰ τὸ ἑδάφιον α'. τοῦ ἔθρονον 51 τοῦ Καταστατικοῦ δεκαπέντε ἡμέρας τουλαχιστον πρὸ τῆς ἐναρξέως τῶν συνεδριάσεων να καταθέσωσιν ἐπὶ ἀποδείξει τοῦς τίτλους αὐτῶν ἐντὸς μὲν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Κεντρικὸν τής Τραπεζῆς κατάστημα, ἢ τὰ ὑποκαταστήματα αὐτῆς, ἐκτὸς δὲ παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἀνταποκριταῖς της.

Ἐν Παρισίοις παρὰ τοῖς κ. κ. M. Rothischild freres.

Ἐν Βιέννῃ παρὰ τῆ Wiener Bank Verein.

Ἐν Βερολίῳ παρὰ τῆ National bank für Deutschland.

Ἐν Κων. πόλει παρὰ τῷ κ. Λ. Ζαρίφῃ

Ἐν Ἀλεξανδρείῃ παρὰ τῆ Τραπ. Ἀνατολῆς.

Ἐν Καίρῳ » » » »

Ἐν Σμύρνῃ » » » »

Ἐν Θεσσαλονίκῃ » » » »

Ἐν Χανίοις » » » »

Ἀθήναι, 2)15 Ἰανουαρίου 1907.

Ὁ Διοικητὴς
Στέφ. Στρέϊτ

πιτῆ, να ιδρώσει. Τῆς ἔταξε πως δὲ θα σαλέψῃ ὡς τὸ πρωί. Καὶ μοναχὸς του τώρα τὸ ποθοῦσε να γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν κακὸ πού τὸν πλάκωσε. Δὲν τῆς δηγήθηκε ὅμως τὸ τί ἔπρεξε με τὸ δέντρο. Δὲν τόλμησε ἢ δὲν καταδέχτηκε να τὸ μολογήσῃ οὔτε τῆς Λουίζας, σὰ γυρίσαν τὸν Ἄη Δημήτρη ἀπὸ τῆν ἔξοχον. Μόνον τέλια τοῦ Μαρτιοῦ, τὴν ἐποχὴν ὅπου ὁ κ. Ἀμάρος διαγνώστικεψε νεβραστένειες και νεβρική στήν Κατινούλα, παρατηρήσαν ὄλοι σπῆτι και εἰς δὲ Πέτρος κατὰ τὴν εἶχε, γιατὴ μὲ τὴν δουλειαν, και εἰς δὲν τὸν ἔβλεπε, και μάλιστα μιὰ μέρα, ἐκεῖ πού τοιμαζότανε να νεβρὸ στὸ σκαλάκι τῆς ζώπορτας, ἔπεσε, στρώθητε χάμου φαρδῆς πλατῆς, και δὲν μποροῦσε να σηκωθῆ. Τῆς φωνῆς, ἡ Λουίζα. Ἡ ἔφερε καλῆτερὰ τὴν τέχνη ἀπὸ τὴν Κατινούλα και πῆγε ἀμέσως στῆς Ἄνας να τῆς τὸ προφτάσῃ, ὅχι τόσο θαρρῶ ἀπὸ ἀγάπη για τὸν ἄντρα, ὅσο ἀπὸ μῖσος για τὴ νύφη της, για τὴν ξεμυαλισμένην, πού εἶχε κιάλας τὴν τύχη να τῆς πλερώσουνε γιατροῦς, ἐνῶ οὔτε ἀρρώστια σωστὴ δὲν εἶχε. Τὸ ζήτημα τοῦ παρὰ τῆς ἔδωσε τὸ θαρρὸς να παρακαλῆσῃ τὴν κυρία, με χίλια παραπόνα και νάξια, να φέρουνε τὸν κ. Ἀμάρο, πού ἀδύνατο να κουβαληθῆ ὁ Πέτρος της ὡς ἐκεῖτερα.

Ἦρθε ὁ κ. Ἀμάρος. Μίλησε πρῶτα τῆς Ἄνας,

ἔπειτα κατέθηκε, εἶπε τοῦ Πέτρου να καθῆσῃ, να πάρῃ τὴν ἀναπνοή του, να μὴ λαλῆ. Σίμωσε τὰ φῆτι του, τὸν ἀκροάστηκε, τὸν ἐστηθεοκόπισε, τοῦ ἔπιασε τὸ σφυγμὸ του. Καὶ ξαναπαρουσιάστηκε τῆς Ἄνας. Κούνησε τὸ κεφάλι του. Πλεμονιά. Σὲ ἀχαμνὴν κατάστασιν τὸ πλεθρὸ. Ἴσως και τίποτα χητικὸ στὴ μέση. Κακὴ δουλειὰ. Πλεμονικὰ φύματα μυρίζει. Τὸν κοίταξε, λέει, κατάβηθα, κ' εἶτανε ἀλήθεια πού τὸν καταλοσκόπησε και πρόσεξε με τὰ σωστά του, ὑποθέτω γιατὴ μὲ τὸ νοῖωσῃ, θα φιλοτιμήθηκε ὁ γιατρός μας; δὲν ζέταξε τὸν ἄρρωστο, καθὼς ζέτασε τὴν Κατινούλα, στὸ σπουδαστήρι του, παρὰ στοῦ κ. Ὀλπιέρη και μπορεῖ να ἔξυπασε πως ζέταξε δούλο; μπορεῖ πάλι κι ἀπτόξ κ' ἡ Ἄνα μαζί του, ἀγχιθελά τους; κ' οἱ δυὸ, ἀφῶ ἀγαθοὶ ἀθρῶποι κ' οἱ δυὸ τους, να τὸ βρῆσανε σάν πῶ σοβαρὸ τὸ πρᾶμα, ἔχοντας να κάμουνε με ἄντρα και πάντα περισσότερο θα προσέξῃ κανεὶς στὸν ἄντρα παρὰ στὴ γυναίκα. Πρόσπεσε συλλογισμένα ὁ κ. Ἀμάρος πως ἐπικίνδυνον να τὸν κρατήσουνε σπῆτι; ἔπρεπε με τὸ δίχως ἄλλο να μείνῃ δυὸ τρεῖς βδομάδες στὸ νοσοκομεῖο. Ἐγραψε κ' ἕνα συστατικὸ μ' ὄλες τῆς κατὰλληλες πληροφορίας, τὸν ἐφαριστήσε ἡ Ἄνα θερμὰ και με πολλὰ κοπιμμένα τὸν ξεπροβόδεψε ἴσια

με τὴν ἀλλεία. Τὴ στιγμή πού ἀποχαιρετηθήκανε, σὰ χαρούμενοι κι ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος, ὁ γιατρός για τὴ διάγνωσιν κ' ἡ Ἄνα για τὴ βίβλιτα.

Ἐτσι ἔφυγε για ἕνα μῆνα ὁ Πέτρος. Χρειάστηκε ὅμως να φανῆ ὁ κ. Ἀντρέας, να παυθῆσῃ ἀπὸ τὸν Πέτρο, πού μήτε νακούσῃ ἀπὸ νοσοκομεῖο. Τοῦ ἔταξε πως θα παρῆ ὁ ἴδιος να τονε δῆ και πως ἡ Λουίζα θα πηγαίνη ταχτικὰ κεριακὴ και πέμτη, ἂν εἶναι δυνατό κι ἄλλες μέρες. Για τὴ Λουίζα τοῦ ἔμελε, ὅχι για τὴν ἀρρώστια πού τὴν καταφρονούσε. Εἶχε ἕδικο. Φυματίωση τοῦ ξερεβνήσανε κ' οἱ γιατροὶ τοῦ νοσοκομεῖο. Ὁ Πέτρος ἐνωεῖται δὲν τῶμαθε. Τῶμαθε ὅμως ὁ κ. Ἀμάρος πού βῶττες κι ὄλας τοῦς συναδέρρους. Ἡ φυματίωση ἀπὸ τότες του κὼλλησε στὸ νοῦ. Δὲ γίνεται, φυματισμένην ἔχτανε κ' ἡ Κατινούλα. Γι' αὐτὸ και δὲν γιατρίβεται. Πόλυνε ὡστόσο τὰ γιατρικά. Οἱ συνταγῆς του πιά σωστὸ λεζολόγι τῆς θεραπευτικῆς. Εἶχανε ἀπ' ὄλα, κάτι για να τῆς ἀνοίξῃ τὴν ὄρεξιν, κάτι για να δυναμώσῃ, κάτι για τὴ φούσκα, κι ἀκόμη κάτι για τὸ νεφρὸ. ἐπειδὴ ὁ κ. Ἀμάρος ἀδύνατο να μὴ συλλογίστηκε τὸ νεφρὸ της, ἀφῶ τῆς διώριζε οὐροτροπίνην, ἕνα καινούριο τότες γιατρικὸ, πού πλένει τὰ νεφρὰ, τὰ ξεκαθαρίζει και ξεθολώνει τὸ νερὸ τους. (ἀκολουθεῖ)